

Lunds universitet

Socialhögskolan

SOL 065

Socialt arbete med drogmissbrukare

Vårterminen 2004

PUBEN SOM VARDAGSRUM

EN STUDIE OM VÄXELSPELET OCH DEN ÖMSESIDIGA PÅVERKAN
MELLAN EN GRUPP STAMGÄSTER, STAMGÄSTEN OCH PUBEN

Författare: Helena Pettersson

Anna-Karin Wennerström

Handledare: Mats Hilde

Abstract

The purpose of this essay was to examine the counter play and mutual influence between a group of regular frequenters, the regular him/herself, and the pub; and also how the individual influenced this interplay and was influenced by it.

Essential questions were:

For what purpose does the regular frequenter visit the pub?

What are the routines of the pub visit?

How would the regular frequenter describe his or hers self-concept and style?

How important is the group of regulars for the regular frequenter him/herself? How would the regulars describe the norms within the group?

The method was a qualitative case study based on five interviews with regulars on a particular pub.

The main conclusion of this essay was that the relationship between the regular and the pub was much deeper than we first believed. Except for drinking beer, they also visited the pub to reinforce their identity, find fellowship and show others which group they belonged to. They also used the pub and their style in a way to direct other people's perception of them, thereby show others who they wanted to be. The regular's identity was partly characterized by their style, the group of regulars and the pub itself.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	6
1.1 PROBLEMFÖRMULERING.....	6
1.2 SYFTE.....	10
1.3 FRÅGESTÄLLNINGAR.....	10
1.4 METOD.....	11
1.5 URVAL OCH KONTAKT	14
1.6 INTERVJUMETOD.....	16
1.7 BEARBETNING AV MATERIALET	17
1.8 PRESENTATION AV UNDERSÖKNINGSGRUPPEN.....	18
1.9 STUDIENS TILLFÖRLITLIGHET OCH GILTIGHET	19
1.9.1 <i>Reliabilitet</i>	19
1.9.2 <i>Validitet</i>	20
1.10 ETISKA ÖVERVÄGANDEN	21
1.11 FORTSATT FRAMSTÄLLNING.....	23
2. TIDIGARE FORSKNING OCH TEORI.....	24
2.1 STIL OCH IDENTITET	24
2.2 STADSLIV OCH IDENTITET	26
2.3 VAL AV PLATS OCH IDENTITET	28
2.4 PUBBESÖK	30
2.5 STAMGÄSTER.....	31
3. BESKRIVNING AV X-PUB	32
4. DET SOCIALA LIVET PÅ PUBEN.....	34
4.1 DEFINITION AV STAMGÄST	34
4.1.1 <i>Intervjusvar</i>	34
4.1.2 <i>Analys</i>	35
4.1.3 <i>Resultatsammanfattning</i>	36
4.2 STAMGÄSTENS PUBVANOR	37
4.2.1 <i>Intervjusvar</i>	37
4.2.2 <i>Analys</i>	38
4.2.3 <i>Resultatsammanfattning</i>	39
4.3 SYFTE BAKOM PUBBESÖKET	40
4.3.1 <i>Intervjusvar</i>	40
4.3.2 <i>Analys</i>	41
4.3.3 <i>Resultatsammanfattning</i>	42
4.4 VARFÖR JUST X-PUB?	42
4.4.1 <i>Intervjusvar</i>	42

4.4.2	<i>Analys</i>	44
4.4.3	<i>Resultatsammanfattning</i>	46
4.5	STAMGÄSTERNAS SJÄLVBILD OCH STIL.....	47
4.5.1	<i>Intervjusvar</i>	47
4.5.2	<i>Analys</i>	48
4.5.3	<i>Resultatsammanfattning</i>	52
4.6	STAMGRUPPENS BETYDELSE OCH DESS FÖRHÄRSKANDE NORMER.....	53
4.6.1	<i>Intervjusvar</i>	53
4.6.2	<i>Analys</i>	55
4.6.3	<i>Resultatsammanfattning</i>	58
5.	AVSLUTNING	59
5.1	RESULTATSAMMANFATTNING.....	59
5.1.1	<i>Definition av stamgäst</i>	59
5.1.2	<i>Hur ser stamgästens pubvanor ut?</i>	59
5.1.3	<i>I vilka syften går stamgästen till puben?</i>	60
5.1.4	<i>Hur beskriver stamgästen sin självbild och stil?</i>	61
5.1.5	<i>Vilken betydelse spelar stamgruppen i stamgästens liv och vilka normer är där förhärskande?</i>	62
5.1.6	<i>Sammanfattning</i>	63
5.2	SLUTDISKUSSION.....	63
6.	KÄLLFÖRTECKNING	65
BILAGA 1.	INTERVJUGUIDE	68

Förord

Vi är tacksamma gentemot de intervjuade stamgästerna som delgivit oss deras upplevelser av växelspelet och den ömsesidiga påverkan mellan gruppen stamgäster, stamgästen och puben; samt hur de själva påverkar och påverkas av detta samspel.

Vi vill sända dem ett stort tack för deras medverkan, tid och möjliggörande till detta arbete.

Vi vill även tacka vår handledare, Mats Hilde, som väglett oss och genom sina råd och uppmuntran hjälpt oss att genomföra denna uppsats.

Helena Pettersson

Anna-Karin Wennerström

1. Inledning

1.1 Problemformulering

”Puben är vårt vardagsrum. Vi går hit för att slappa och för att prata om veckan som gått”.
(Sydsvenskan C:5, 2004).

Varför sitta hemma när man kan vara på puben? För en viss grupp av människor har puben fått en stor betydelse. Det är dessa människor som i gemene mans språkbruk ofta kallas för ”stammisar”.

Vi har tidigare vid ett flertal tillfällen besökt, i privata ändamål, den pub vi valt att utgå från. Vårt intresse har uppkommit då vi vid dessa besök iakttagit gästerna och även lagt märke till att det har funnits vissa slutna grupper på puben. Vi har noterat att dessa grupper varit där i princip varje gång vi har besökt puben. Ett antal frågor har väckts till liv utifrån dessa iakttagelser. Vi har särskilt fastnat vid frågan varför vissa gäster ständigt återkommer till den pub, som vi valt att benämna ”X-pub”. Vad är det hos X-pub som får besökarna att återkomma? Det ingår i vår förutfattade mening att ett pubbesök kanske i många fall innebär någon slags social samvaro med andra människor. Är man en stammis, är kanske denna sociala samvaro extra viktig. Vidare är en förutfattad mening att för de individer där puben har kommit att spela en stor roll i livet, utgör även puben en viktig aspekt av den person man vill vara. Vi frågar oss om det verkligen är en slump att man regelbundet besöker en viss pub, och om inte den prägel som puben anses ha spelar in. Vi tror att den musik som spelas på puben och vad för slags folk som besöker puben styr vart man väljer att gå. Kan det alltså vara så, att man söker sig till en pub vars gäster liknar en själv, d.v.s. har liknande stil och musiksmak? Hur uttrycker då stamgästen sin identitet och grupptillhörighet? Hur är det möjligt, och *är* det möjligt, att uttrycka vem man är genom den stil man har, den musik man lyssnar på, vem man umgås med och vilken plats man väljer att vara på?

Utifrån ovan nämnda tankar har vi därför valt att i detta arbete lägga vår inriktning och tyngdpunkt på en specifik pub och dennes stamgäster, och stamgruppens betydelse i stamgästens liv. Vi kommer att utgå från de intervjuades definition av stamgäst och vi gör antagandet att puben spelar en stor roll i deras liv. Detta eftersom de, enligt våra iakttagelser, ofta befinner sig på puben. Vi är intresserade av individen och dennes samspel i stamgruppen,

hur grupptillhörigheten uttrycks, och hur identiteten och självbilden hos individen formas och uttrycks. Vi har sökt begrepp för att försöka förstå detta på ett djupare plan.

För att skapa förståelse för stamgästernas beteende på puben ser vi i vår uppsats puben som en social scen där besökarna uppträder och framställer endast vissa drag av sig själva. Stamgästerna utgör en specifik grupp som agerar på scenen. Detta har lett till att vi inriktat oss på Erving Goffman dramaturgiska perspektiv. Goffman menar att mänskligt socialt beteende är ett skådespel utförda av skådespelare som gör vad de kan för att presentera sig själva, så att de uppfattas precis så som de utger sig för att vara. Det sociala beteendets slutgiltiga mål är att övertyga andra om vem och vad man vill vara. På gruppens scen spelas föreställningen upp samtidigt som det försiggår stor aktivitet bakom scenen, ur publikens synhåll. Gruppen kan alltså liknas vid själens teatersalong där alla gruppens medlemmar har möjlighet att gestalta sina personliga dramer. (Svedberg, 1992).

Utifrån våra tidigare iakttagelser på X-pub har vi upplevt vissa grupper som mer eller mindre slutna. Är detta en korrekt överensstämmelse med verkligheten? Spelar gruppen en stor eller liten roll i den enskildas liv och vilka normer är förhärskande inom gruppen? Detta leder oss in på ännu ett problematiskt begrepp som här behöver definieras, nämligen *gruppbegreppet*. Att ta reda på gruppens betydelse för stamgästen ser vi som en viktig del av denna uppsats ämne. Vad är då ett exempel på en grupp och vad är det inte? Och kan en samling människor, vilken som helst, förvandlas till en grupp? Det finns en mängd olika definitioner av gruppbegreppet. Svedberg (1992) skriver att människan är en social varelse som sluter sig samman i grupper för att tillgodose olika slags grundläggande behov. Grupper kan beskrivas och särskiljas genom de skiftande funktioner de fyller. En definition lyder följande: "en grupp är två eller flera ömsesidigt beroende individer som påverkar varandra i ett socialt samspel". En annan definition är: "en grupp existerar när två eller flera människor definierar sig själva som gruppmedlemmar och när gruppens existens erkänns av åtminstone en annan individ". (Svedberg, 1992).

I vilket syfte går stamgästen till puben och vad hon får ut av besöket? Vad anser hon viktigt när hon besöker puben? Är det för att koppla av eller är det för att träffa vänner och bekanta, eller kanske i syftet att dricka sig berusad? Frågan om alkoholens roll i ett pubbesök kommer här upp. Hilte (1999) skriver att det finns många effekter och syften med alkoholintag. Alkoholpåverkan kan exempelvis hjälpa gästerna att koppla av samt att förstärka känslan av

särskiljandet mellan arbete och fritid. Canaan (1990) skriver att andra effekter av alkohol kan tolkas som en strävan att förlora kontrollen, med andra ord en existentiell frihet av självet som leder mot en ovisshet som tycks vara annorlunda för var gång alkohol förtärs. Vi har valt att ej fördjupa oss i alkoholens roll i pubbesöket. Givetvis är vi medvetna om att alkohol är en stor del av publiket.

Som vi tidigare nämnt vill vi vidare veta hur stamgästerna ser på sig själva, d.v.s. vilken självbild de har. Kan man genom att se till en individs självbild även förklara saker såsom exempelvis individens beteende, val av umgänge, och umgängesplats? Här måste begreppet *självbild* definieras. De Swaan (2003) skriver att människor inte kan klara sig utan att medmänniskor visar dem aktning. Individerna betraktar sig själv med andras ögon, såsom de tror att andra betraktar dem. På detta vis skapas en självbild. En individ är således beroende av andra för något så personligt som en självkänsla eller självbild. De Swaans förklaring av självbild påminner starkt om G.H Meads begrepp om självet. Mead menar att varje människas medvetande om sig själv uppstår genom att hon övertar och intar andra människors ”perspektiv”. Detta är en process som Mead benämner ”rollövertagande”. Genom utbyte av gester, ord och ansiktsuttryck uppstår det en slags införståddhet människor emellan, de förstår varandra och först härigenom sig själva. Kunskapen om och förståelsen av den andre kommer först, och härur växer ”självet” fram. (Österberg, 1991). Det är denna betydelse av självbild som vi ämnar använda oss av i vår uppsats.

Trost och Levin (1999) drar en koppling mellan en persons *identitet* och det Mead kallar för självet. Författarna menar att identiteten inte är isolerad utan beroende av andra människor i omgivningen. Men de andra personerna i omgivningen påverkar inte personen direkt utan endast via personens varseblivning av dem och sedan via tolkningen av denna varseblivning i den givna situationen definierad av den aktuella personen. Det innebär att en människas identitet inte är statisk utan förändras allteftersom situationen förändras eller definieras på annat sätt. Sett på detta vis kan man säga att begreppet identitet ligger nära det Mead kallar självet. (Trost och Levin, 1999). Vi kommer i denna uppsats att utgå från Meads teori om självets konstruktion och självbild. I och med att Trost och Levins identitetsbegrepp kan kopplas till Meads självbildsbegrepp kommer vi använda oss utav dessa båda begrepp, och då med ovan förklarad innebörd och koppling till varandra.

Som vi tidigare uttryckt, är vi intresserade av att se på vilka sätt en individ kan, utåt sett, uttrycka sin identitet och grupptillhörighet. Kan detta uttryckas med hjälp av t.ex. vilken stil och musiksmak man har? Bjurström och Fornäs (2001) skriver att identitetsarbetet varar hela livet men är speciellt påtagligt under ungdomsåren. Det är under dessa år vi lägger grundstommen till såväl en individuell som en kollektiv identitet. Stilar fungerar som uppsättningar av utåtvända identitetsmarkörer. Utseende, uppträdande, språk och musik är element som tillsammans bygger upp en stil. Bjurström och Fornäs menar vidare att stilar kan i vid mening ses som språk med betydelser som kan tolkas. Den innebörd och mening som medlemmarna i en grupp själva tillskriver sin egen stil är avgörande för en sådan tolkning. Stilen är skild från, men är inte oberoende av, identiteten. Varje stil ger uttryck åt en identitet, men är inte liktydig med den.

En annan liknande aspekt som kan förklara hur en individ förmedlar till omgivningen om vem hon är och vilken grupp hon tillhör, tas upp av Goffman. Han menar att en del av den sociala interaktionen ligger t.ex. i hur vi klär oss, hur vi talar etc. På samma sätt som skådespelare är vi beroende av kostymering, make-up, dialekt m.m. när vi agerar. Genom alla symboler i klädsel, i gester och i tal förmedlar vi ett intryck av någon och tar även emot intryck av vad eller vem den andra är. (Svedberg, 1992).

Vår avgränsning kommer vara att enbart se till stamgästernas liv *på puben*, således ser vi inte till andra variabler såsom till exempel kön, klass etc. Vi kommer ej heller se till deras vardagsliv utanför puben. Ytterligare en avgränsning är att vi kommer se till stamgästen som en individ i gruppen, vi är enbart intresserade av individen som en del av stamgruppen och avser inte ta upp fakta om individerna utanför puben. Vi kommer vidare att även fokusera på stamgästens självbild, som vi tidigare nämnt, men ser inte detta som en motsättning till vår fokusering på stamgruppen. Vi anser att självbilden är något som formas av ens omgivning och främst de grupper som är relevanta i ens liv, såsom George Herbert Mead även menar.

Pubens gäster karakteriseras, utifrån våra iakttagelser, av att inte bestå av medelålders individer, barn eller pensionärer. Därför blir det ett naturligt val att använda oss av begreppet *ungdom* i denna uppsats. Melucci (1994) skriver att klädstil, musik och andra symboler, kan hjälpa individer att identifiera sig själva och sända signaler om godkännande till andra. Vi menar att detta kan anses ha en mer central roll hos ungdomar än exempelvis hos medelålders individer och därför ämnar vi se till ungdomskulturforskning. Denna litteratur behandlar

symbolförmedlad kommunikation. Vi anser att denna forskning kan kopplas till vår studie av stamgäster, som vi anser tillhöra kategorin ungdom, eftersom vi fokuserar en del på stamgästens klädstil, musik och andra symboler. Vi kommer att använda oss av det Melucci (1994) kallar en kulturbunden definition av begreppet *ungdom*, vilket innebär att alla traditionella attribut för tonårstiden som övergångsfas, osäkerhet, rörlighet, flyktighet, öppenhet för förändring, verkar ha utsträckt sig långt över de biologiska ramarna. Idag är dessa traditionella attribut mer allmänt spridda kulturella drag som individer upptar som en del av sin personlighet under flera stadier i livet. Tonårs- och ungdomstiden verkar alltså bli mer än definitioner i termer av ålder, skriver Melucci. Den börjar sammanfalla med ett förlängt avståndstagande från fasta åtaganden, en slags nomadiserande inställning till tid, rum och kultur. Melucci skriver vidare att klädstil, musikgenrer och medlemskap i olika grupper är exempel på provisoriska och temporära språk med vars hjälp individer identifierar sig själv och sänder signaler om godkännande till andra.

Här vore det kanske även lämpligt att ge en förklaring till vad *ungdomskultur* är. Ungdomskultur kan uppfattas som den aspekt av alla ungdomars livsformer som har med symbolförmedlad kommunikation att göra. Det finns vissa gemensamma drag i olika ungdomars livsformer och stilar beroende på gemensamma erfarenheter som de tillsammans delar av att vara ung. Inom ungdomskulturen finner man del- eller subkulturer. Dessa är underavdelningar, ”sub”, av en bredare samhällslig kultur, såsom ungdomskulturen. Alla ungdomar skapar sin personliga stil som ett medvetet eller omedvetet uttryck för den egna identiteten. Vissa delkulturer anses vara särskilt kreativa i detta avseende. (Bjurström och Fornäs, 2001).

1.2 Syfte

Syftet med vår uppsats är att studera växel-spelet och den ömsesidiga påverkan mellan en grupp stamgäster, stamgästen och puben; samt hur individen påverkar och påverkas av detta samspel.

1.3 Frågeställningar

I vilka syften går stamgästen till X-pub?

Hur ser stamgästens pubvanor ut?

Hur beskriver stamgästen sin självbild och stil?

Vilken betydelse spelar stamgruppen i stamgästens liv och vilka normer är där förhärskande?

1.4 Metod

Vi har valt att använda oss av en kvalitativ undersökningsmetod och utfört fem samtalsintervjuer. Motivet bakom vårt val av metod är att vi anser att kvalitativa intervjuer är inriktade på att så autentiskt som möjligt fånga aktörernas egna verklighetsuppfattningar, motiv och tankesätt i all sin nyansrikedom. (Repstad, 1999). I vår uppsats finner vi ett intresse för aktörernas subjektiva upplevelsevärld och vi utgår således från ett aktörsperspektiv.

Valet av metod motiveras vidare med att vi försöker förstå den intervjuades bevekelsegrunder, känslor, sätt att tänka och sätt att handla eller bete sig. Kvalitativa intervjuer går ut bland annat på att förstå hur den intervjuade tänker och känner, vilka erfarenheter den har och hur den intervjuades föreställningsvärld ser ut. (Trost, 1997).

Vi har även stött på svårigheter under vårt arbete. I vårt val av kvalitativ metod har vi inte i lika stor utsträckning haft standardiserade och accepterade metoder att välja mellan såsom den kvantitativa metoden erbjuder. Starrin och Svensson (1994, s 30) uttrycker svårigheten med den kvalitativa metoden på följande sätt: "Den som ger sig i kast med att genomföra kvalitativa analyser har mycket få vägledningar som skydd för självbedrägeri." Vi har många gånger fått stanna upp och tänka till under arbetets gång för att inte riskera att materialet färgats för mycket av våra egna förutfattade meningar.

Eftersom kvalitativa metoder syftar till att fånga egenarten hos den enskilde enheten, intervjupersonen, och dennes speciella livssituation blir den information som blir central beroende på informationskällan, som har stor frihet att utforma sina egna uppfattningar. Insamlingen av information är alltså avpassad efter informatörens egen situation. Detta gör informationen trovärdig, men om den är giltig för andra kan ifrågasättas. (Holme och Krohn

Solvang, 1997). Med vårt val av kvalitativ metod måste vi alltså erinra oss att trots att den ger oss ett mycket omfattande och detaljrikt material, såsom vi önskar, är det inte lika självklart att vi med det materialet kan beskriva även andra stamgäster och betydelsen av puben och gruppen i dessas liv.

I vår uppsats har vi arbetat med en metod som grundar sig på hermeneutiken. Hermeneutik betyder ”att tolka” och är en vetenskaplig inriktning, den hermeneutiska tolkningen är lämplig för förståelsen av mänskliga upplevelser. (Starrin och Svensson, 1994). Varje förståelse eller tolkning bygger på en bestämd förförståelse. Förförståelsen kan bestå av olika former av kunskap såsom exempelvis teorier, erfarenhet, insikt och färdighet. Dessa utgör en referensram, en lins utan vilken man inte kan tolka något. (Starrin och Svensson, 1994).

Vi tror inte att man kan möta något helt förutsättningslöst. Wallén (1996) skriver att detta inte är möjligt i den meningen att man inte kan forska med ett ”blankt medvetande”. Förväntningar, åsikter, fördomar, känslor och värderingar går det aldrig att frigöra sig ifrån. Vi anser dock, precis som Wallén, att man kan vara förutsättningslös i den mening att man inte tar något för givet.

Vi har försökt att medvetandegöra vår förförståelse så mycket som möjligt för att aktivt pröva om våra tolkningar påverkats av denna, och söka andra möjliga tolkningar. Vi tror nämligen att egna känslor och upplevelser påverkar både frågor och tolkningar av svar och att denna medvetandegörning därför är ett måste.

Vår undersökning syftar till att bilda hypoteser, därför har vi använt ett induktivt arbetssätt, d.v.s. vi har utgått från verkligheten och därur försökt skapa förståelse för det intervjupersonerna säger med hjälp av utvalda begrepp och teorier. Vi har valt att göra samtalsintervjuer eftersom de ger utrymme att anpassa frågorna efter varje individ och kunna följa en fråga med fördjupningsfrågor. Vi kommer att välja öppna frågor för att inte styra intervjupersonernas svar.

Vi har velat skapa en subjekt-subjekt relation. Detta betyder att man ska ställa sig på samma nivå som den man intervjuar. Trost (1997) skriver att detta givetvis ej är synonymt med att man står på samma nivå och är jämställda. Den intervjuade är expert på sig själv och står i den meningen på en ”högre nivå” än intervjuaren. Intervjuaren å andra sidan vet vad hon kommer

att fråga om. Det kan inte den intervjuade veta såklart. Allt detta gör att de två aldrig kan stå på samma nivå, de kan inte i alla avseenden vara jämställda, menar Trost. Även om man aldrig kan nå en äkta subjekt-subjekt relation kan det emellertid vara bra att sträva i den riktningen. Vi har som Trost menar försökt detta genom att betänka och minimera den maktposition vi som intervjuare har. Vi har även insett vikten av empatisk förmåga, förmågan att sätta sig in i den intervjuades föreställningsvärld, för att kunna förstå stamgästerna utifrån deras perspektiv och utgångspunkt.

De datakällor som vår uppsats vilar på är, som tidigare nämnts, intervjuer men även diverse litteratur som berör ämnet. Då främst litteratur om ungdomskulturforskning eftersom denna behandlar symbolförmiddlad kommunikation. Vi anser att denna forskning kan kopplas till vår studie av stamgäster, som vi anser tillhöra kategorin ungdom, eftersom vi fokuserar en del på stamgästens klädstil, musik och andra symboler. Vi har även tittat på litteratur om alkoholkultur, då med inriktning på forskningsmaterial om restauranger och pubar. Svårigheten här har varit att finna litteratur som explicit behandlar vår uppsats ämne. En annan svårighet har varit det faktum att litteraturen i många fall har haft några år på nacken. Med gammal litteratur kan det vara svårt att med säkerhet förlita sig på de fakta som skrivits, då den kan ha förändrats genom åren. I vårt ämne tycker vi dock att detta inte spelar så stor roll då ämnet för vår uppsats och dess resultat inte är så tidskänsligt, d.v.s. föränderligt över en kort tidsperiod. Det faktum att en del av den tidigare forskningen är utförd i andra länder, såsom Storbritannien och USA, kan utgöra problem då ungdoms- samt alkoholkultur kanske ser annorlunda ut där jämfört med Sverige.

De teorifragment som vi tar upp behandlar individens samspel i grupper och vi kommer bland annat att ta upp Erving Goffmans dramaturgiska perspektiv, samt några kända gruppbegrepp utifrån vilka gruppens funktion beskrivs, och George Herbert Meads syn på självet och dess konstruktion. Detta är klassiskt material vilket är välkänt för forskare. Detta borde borga för en viss tillförlitlighet. Vi anser denna litteratur vara relevant för vår uppsats då vi inriktar oss på individen och dess samspel i stamgruppen, hur grupptillhörigheten uttrycks, och hur identiteten och självbilden hos individen formas och kommer till uttryck. Således är vi enbart intresserade av individen som en del av stamgruppen och avser inte att ta upp fakta om individerna utanför puben.

1.5 Urval och kontakt

Eftersom det ingår i vår förförståelse att puben har en stor betydelse i stamgästens liv har vi valt att begränsa oss till en specifik pubs stamgäster. Vi tar avstamp i en specifik pub för att lättare upptäcka mönster i intervjupersonernas beskrivningar, samt för att lättare kunna fördjupa oss i stamgästernas olika upplevelser av puben och gruppens betydelse.

För att få tag på lämpliga intervjupersoner har vi alltså besökt en specifik pub i Malmö Stad och genom denna fått kontakt med pubens stamgäster. För att dessa personer skulle kunna delge oss relevant information för våra frågeställningar var ett kriterium att personerna såg sig själva som stamgäster på den utvalda puben. Ett annat kriterium var att personen, då vi valt att fokusera mer på symbolförmedlad kommunikation, faller under begreppet ungdom. Vi har således gjort en stickprovsundersökning, vi har valt ut fem personer från den definierande undersökningsgruppen. Vi har därför inlett den allra första kontakten med frågan: ”Ser du dig själv som stammis?” Om svaret blivit jakande har vi följt upp detta med följdfrågor gällande deras definition på ”stamgäst”, för att därefter fråga om de varit villiga att ställa upp på en intervju någon annan dag och på annan plats. Motivet bakom detta tillvägagångssätt har varit en önskan att slippa en krånglig diskussion gällande definitionen av begreppet ”stamgäst”. Vi anser det även relevant och intressant att det är intervjupersonernas definition av begreppet ”stamgäst” som är synligt och styr vårt urval. Detta har bidragit till att variabler såsom kön och klass inte varit något vi styr på förhand.

Vår undersökning präglas av en icke-slumpmässighet, d.v.s. vi har styrt vårt urval efter på förhand uppställda kriterier. Vi har använt oss av ett snöbollsurval i vårt arbete. Detta urval innebär att en informant introducerar eller rekommenderar andra informanter. (Repstad, 1999). Vi har efter att ha funnit den första stamgästen som uppfyllde kriteriet vidare frågat denne person om han eller hon kunde rekommendera någon annan person som uppfyllde våra kriterier. Detta har lett till att våra intervjupersoner, utan vår styrning, tillhör samma stamgrupp på utvald pub. Vi har i anslutning till den första kontakten delgett intervjupersonerna vår uppsats syfte, betonat vårt etiska förhållningssätt, samt meddelat ungefär hur lång tid intervjun beräknats ta. Stamgästerna verkade positivt inställda till att bli intervjuade.

Anledningen till att vi valt enbart fem personer var att vi inte ville riskera att materialet skulle bli ohanterligt. Med många intervjuer försvåras en överblick av materialet och det finns risk att missa några viktiga detaljer som förenar eller som skiljer. (Trost, 1997). Vi anser att ett fåtal väl utförda intervjuer är mycket mer värda än ett flertal mindre välutförda.

Vi har använt oss av okända intervjupersoner för att undvika att lojalitetsband ska störa forskningen. En konsekvens av detta kan bli att intervjupersonerna upplever det svårare att öppna sig för oss i och med det faktum att vi är främlingar. Å andra sidan kan en eventuell bekantskap göra intervjupersonerna mer benägna att motsvara vad de anser vara våra uppfattningar och frågeställningar. (Repstad, 1999).

Efter att våra utvalda intervjupersoner tackat ja för en intervju och gett oss deras telefonnummer för vidare kontakt gällande tid och plats för intervjun, väntade vi några dagar för att sedan återigen ta kontakt. Detta för att ge intervjupersonerna tid och möjlighet att fundera över vår uppsats och deras medverkan däri. Vi lät intervjupersonerna själva bestämma val av intervjuplats, med reservation att miljön skulle vara relativt ostörd och att intervjun ej skulle ske på för uppsatsens utvalda pub. Detta för att vi ville isolera intervjuenheten från stamgruppen som vi beförde kunde påverka intervjupersonen på ett hämmande och störande vis. Samtidigt hade vi förslag på intervjuplats så att hela ansvaret inte vilade på den intervjuade. Vi ansåg det dock viktigast att de intervjuade skulle känna sig trygga i miljön. Vi är av den uppfattning att om en person är vänlig och tar sig tid för att ställa upp på en intervju ska väl han eller hon också få fatta beslutet om plats. Detta resulterade i att våra intervjuer skedde öga mot öga på olika pubar och kaféer i Malmö.

Vid mötet upprepades syftet med vårt arbete och vi betonade intervjupersonernas anonymitet. Bemötandet upplevdes av oss som positivt och intervjupersonerna verkade villiga att dela med sig av sina erfarenheter. Under intervjun deltog enbart den intervjuade och vi båda som två intervjuare. Vi ansåg det vara ett gott stöd att vara två intervjuare. Trost (1997) skriver att är man två intervjuare som är samspelade så gör de vanligen en bättre intervju med större informationsmängd och förståelse än endast en skulle göra. Vi är dock medvetna om att det kan upplevas annorlunda utifrån den intervjuades synvinkel. Vi anser, såsom Trost (1997) skriver, att risken finns att två intervjuare känns som ett maktövertagande och att den intervjuades känslor kommer i underläge. Detta måste undvikas. Trost menar vidare att det för

den intervjuade kan vara lämpligt med två intervjuare i vissa situationer och i synnerhet innan förtroende har hunnit byggas upp.

Vi har i en intervjusituation aktat oss för att tolka vad den intervjuade säger. Detta för att inte riskera att missa viktig information och missuppfatta det som redan sagts utan chans att kontrollera det. Vi har även sett till att de intervjuade läst igenom en utskrift av intervjun för att klara ut eventuella missförstånd. Detta anser vi vara ett sätt att visa respekt och delaktighet gentemot våra intervjupersoner.

Vi har även, förutom att utföra samtalsintervjuer, upprepade gånger i undersökningssyfte besökt den specifika pub som varit i fokus för vårt uppsatsämne. Detta för att få en utökad kunskap om den miljö och den kultur som stamgästerna vistas i, och för att anlägga en ram runt intervjupersonerna. Vi har således endast observerat pubens yttre miljö som till exempel dess inredning, och inte sett till pubens gäster eller samspelet dem emellan. Vi antar att ingen var medveten om att vi studerade den yttre miljön och vi interagerade inte med någon utomstående. Vi försökte vidare att smälta in i miljön, exempelvis genom att beställa varsin dryck i baren. Under vistelsen gjorde vi fältanteckningar som från början var relativt fullständiga, men som sedan skrevs rent och kompletterades med detaljer som vi i efterhand erinrade oss. Vi har valt att observera pubens yttre miljö av den anledning att det ingår i vår förförståelse att val av plats är ett sätt för individen att uttrycka sin identitet. Vi kommer dock inte att analysera den yttre miljön utan presenterar enbart vår observation i uppsatsen för att ge läsaren en känsla för inredningen och miljön.

1.6 Intervjumetod

Vi har valt att göra samtalsintervjuer eftersom de ger utrymme att anpassa frågorna efter varje individ och att kunna följa upp en fråga med fördjupningsfrågor. Trost (1997) skriver att då man gör kvalitativa intervjuer ska man i möjligaste mån låta den intervjuade styra ordningsföljden i samtalet och val av delaspekter i intervjun. Vi har använt av oss en tematiserad intervjuguide (se bilaga 1). Vi gjorde i förväg upp en lista med några få, men stora frågeområden/teman. Innan intervjuerna lärde vi oss listan utantill, samt innan dess konstruktion såg vi till att ha vårt syfte klart och vara väl inlästa på området. På grund av den senare bearbetningen av materialet ansåg vi det bättre att ta med få frågeområden än för

många. Vi ville att våra frågor/teman skulle kunna ge uttryck för många nyanser och föreställningar.

Vår undersökning har haft en låg grad av standardisering. Detta innebär att man formulerar frågorna i den ordning de passar och den intervjuade får gärna styra ordningsföljden, följdfrågor formuleras beroende av tidigare svar. Vid låg grad av standardisering är variationsmöjligheterna stora. (Trost, 1997). Vår studie har även haft en låg grad av strukturering. Utifrån syftet har vi ställt upp vissa riktlinjer och hållpunkter, men det betyder inte att vi har varit bundna av dem. Detta sätt att lägga upp en undersökning på präglas, enligt Trost, också av att man går på djupet istället för på bredden.

Vi har valt att använda oss av bandinspelning under intervjuerna, medan en av oss antecknade parallellt. Detta godkändes av samtliga intervjupersoner och vi betonade givetvis att bandet skulle raderas när uppsatsarbetet var klart. Eftersom vi var ute efter intervjupersonernas känslor och värderingar ansåg vi att vi lätt skulle förlora nyanser och värdefull information om vi endast antecknade. Trost (1997) skriver att det finns en uppsättning fördelar och en uppsättning nackdelar med bandinspelning, varav vilka vi fick erfara. Till fördelarna hör att man kan lyssna till tonfall och ordval upprepade gånger efteråt, man kan skriva ut intervjun och läsa vad som ordagrant sagts. Man behöver inte göra en massa anteckningar utan kan under intervjun istället koncentrera sig på frågorna och svaren. En nackdel med anteckningstagande kan vara att den intervjuade upplever detta störande. Vidare skriver Trost att till nackdelarna hör att det tar tid att lyssna till banden och att det är besvärligt att spola dem fram och tillbaka för att leta rätt på en detalj. Även detaljer såsom gester och mimik går förlorat vid bandinspelning. Vi var medvetna om, under intervjuerna, att bandinspelning kan vara störande, det kan verka hämmande och besvärande.

1.7 Bearbetning av materialet

Varje intervju tog i genomsnitt 60 minuter att genomföra och så snart som möjligt efter intervjun skrevs intervjuerna ut. En nackdel som vi upplevde i samband med utskrivningen var att ljudkvalitén varierade på banden, detta kan ha lett till att vi kan ha missat något som sagts. Ännu en nackdel var att renskrivningen tog väldigt lång tid, dels för den varierande ljudkvalitén, och dels för det omfattande materialet som vi ville skriva ut så noggrant som möjligt. Vi ville ordagrant återge intervjupersonernas svar och skriva ut allt som sades under

intervjuerna för att inte gå miste om värdefull information och alla dess nyanser. Vi tror att detta har underlättat vår förståelse, jämfört med om vi endast hade skrivit ut vissa delar av intervjun. En viss komprimering av intervjuvaren var givetvis nödvändig för att kunna presentera intervjuerna skriftligt och för vidare bearbetning av materialet.

I vår fortsatta bearbetning av materialet har vi valt att använda vår tematiserade intervjumall för att skriva in de intervjuades svar under passande tema. Var det något som i intervjuerna togs upp som rörde sig utanför denna uppsats ämne har vi valt att utesluta detta. Vi har läst igenom intervjuerna ett flertal gånger för att försäkra oss om att inte gå miste om mönster och nyanser i svaren. Vi har således valt en metod som består av att man skriver ner sådant som är viktigt i förhållande till studiens syfte och till intervjuguiden. (Trost, 1997). Vi har skrivit ut intervjuerna ordagrant och med noteringar om skratt, pauser etc. Vi har varit noga med att inte ta de intervjuades svar för givet, utan att syna det kritiskt i meningen undersökande.

För att få en överblick i materialet har vi läst igenom utskrifterna och använt oss av överstrykningspennor i olika färger. Detta kan enligt Trost (1997) bidra till två slag av effekter som även vi erfarit. Under genomläsningen kommer man lätt på bra och dåliga idéer som man kan använda sig av i analysen av materialet. Den andra effekten inträffar när man går tillbaka till dokumenten med överstrykningar och med hjälp av dem ser mönster eller annat intressant. I analysen har vi sedan kopplat ihop teori, empiri och tidigare forskning. På detta sätt har vi kunnat se om empirin överensstämde med annat insamlat material. Med hjälp av insamlat material har vi således gjort tolkningar och kommentarer.

1.8 Presentation av undersökningsgruppen

Vår undersökningsgrupp befinner sig alla i samma stamgrupp, detta blev en konsekvens av det snöbollsurval vi har använt oss utav. Ålderspektrakt rör sig mellan 20 och 30 år. Nästan uteslutande alla i undersökningsgruppen arbetar för tillfället, endast en studerar. Vad som här kan noteras är dock att alla, förutom en person, har studerat på universitetsnivå ett antal år. Vissa har arbeten som rör det ämne de tidigare studerat, andra har det inte. Uteslutande alla i gruppen är inflyttade i Malmö sedan ett antal år tillbaka, och har lämnat sin familj och hemort bakom sig. Alla är födda i Sverige och två personer i undersökningsgruppen är av kvinnligt kön, resterande tre är män.

1.9 Studiens tillförlitlighet och giltighet

Idéerna om reliabilitet och validitet härstammar från kvantitativ metodologi. I samband med kvalitativa intervjuer blir dess begrepp och termer en smula annorlunda. Trost (1997) menar att det är skillnad vid kvalitativa intervjuer när man strävar efter att förstå hur den intervjuade tänker, känner eller beter sig.

1.9.1 Reliabilitet

Reliabilitet har inte samma centrala plats i kvalitativa undersökningar. (Holme och Krohn Solvang, 1997). Situationen ska i alla avseenden vara standardiserad för att man ska kunna tala om hög reliabilitet. Den kvalitativa intervjun förutsätter ju å andra sidan låg grad av standardisering. Självfallet ska ändå intervjuer och annan datainsamling ske så att data blir tillförlitliga, trovärdiga, adekvata osv. (Trost, 1997).

Patel och Davidsson (1994) anser att en tränad intervjuare är en förutsättning för intervjuens reliabilitet. Eftersom ingen av oss kan anses tränad såg vi till att vara två stycken intervjuare närvarande under intervjuens gång. Den ena kunde då registrera intervjuaren parallellt medan den andre ställde frågorna. Överensstämmelsen mellan registreringarna av svar utgör ett mått på reliabilitet, menar Patel och Davidsson (1994). Att återgå till bandinspelningen har varit en hjälp för att försäkra god reliabilitet.

Några intervjupersoner förstod inte frågornas innebörd och ville ha dessa frågor förtydligade. Förtydligandet av frågorna ökade risken för att frågorna blev ledande. Som ovana intervjuare kom vissa följdfrågor att ha en ledande karaktär, och vår förförståelse kan ha påverkat oss att bilda redan färdiga svar. Detta kan ha inverkat på svaren vi fått. Eftersom vi använde oss av öppna svarsalternativ fick intervjupersonerna en frihet att själva tolka frågornas innebörd, vilket kan ha resulterat i att tolkningarna av frågorna skilt sig åt intervjupersonerna emellan. Även hos oss som intervjuare kan svaren ha tolkats på olika sätt.

Fyra komponenter särskiljs ibland hos det sammansatta begreppet reliabilitet, och att uppfylla dessa krav anses viktigt i en rapport. Dessa krav är objektivitet, precision, kongruens och konstans. (Trost, 1997). Vi har i vår uppsats försökt uppfylla kravet på *objektivitet*, så till vida att vi hoppas att läsaren vid läsning av vår rapport ska kunna ta ställning till om han själv som läsare uppfattar ett svar eller ett resonemang annorlunda. Vi har även försökt uppfylla krav på *precision*, d.v.s. att vi som intervjuare inte ska tro att vi förstår något förrän vi är säkra på att

vi verkligen har förstått och även kontrollerat att vi gjort det. *Kongruenskravet* har vi även haft ambition att uppnå, om än i annan tappning då det här gäller kvalitativa intervjuer. Vi har således ställt ett antal frågor om samma företeelse för att kunna förstå alla dess nyanser.

Idén att man ska få samma svar på en fråga då den ställs vid skilda tillfällen bygger på att *konstans* ska råda. (Trost, 1997). Kravet på konstans har däremot inte kunnat uppfyllas då den går emot den syn på människan som ligger till grund för denna uppsats, nämligen att hon är deltagande i en process, hon är inget stabilt och statiskt. Detta innebär att svaren inte nödvändigtvis blir de samma varje gång frågan ställs.

Vi har ansett det viktigt att vara försiktiga i våra generaliseringar eftersom vår undersökning bygger på enstaka intervjuer. Repstad (1999) skriver att det är omöjligt att utifrån enstaka fallstudier generalisera okritiskt, men att det är möjligt att göra en grov och subjektiv uppskattning av hur pass representativa resultaten är. En *aha-upplevelse* av att ”så här är det ofta” är ett viktigt fastställande, men dock ett osäkert sådant, av att resultaten är giltiga och intressanta. Bara för att en forskning inte ger precis information om den generella giltighet resultaten har är den inte värdelös. Repstad skriver att kvalitativ forskning ofta har resulterat i hypoteser och begrepp som fördjupat vår förståelse av det sociala livet. Vi anser att detta uppsatsarbete har gett oss djupare förståelse om den betydelse puben och gruppen har i stamgästers liv.

1.9.2 Validitet

Traditionellt menar man med validitet, d.v.s. giltighet, att instrumentet ska mäta det den är avsedd att mäta. Vid kvalitativa intervjuer strävar man vanligen efter att just komma åt och att få veta vad den intervjuade menar med, eller hur hon uppfattar, ett ord eller en företeelse. (Trost, 1997). Problemet med att få giltig information är i princip mindre i kvalitativa studier än i kvantitativa enligt Holme och Krohn Solvang (1997). De menar att i kvalitativa studier har vi en mycket större närhet till den eller det som studeras. Än viktigare är det antagligen, menar författarna, att i kvalitativa studier har enheten själv möjligheter att styra sin medverkan.

Trost (1997) skriver att trovärdigheten utgör ett av de största problemen med kvalitativa studier. Det är ett måste att visa att studiens data och analyser är trovärdiga. Detta innebär att man måste kunna visa eller göra trovärdigt att all data är insamlad på sådant sätt att de är

seriösa och relevanta för den aktuella problemställningen. Genom reflektion av etiska aspekter i anslutning till datainsamlingen, att visa på hur man ställt frågor och följdfrågor samt att ej använda för många direkta citat är exempel på att visa trovärdighet i ens data enligt Trost. Vi anser att vi uppfyllt detta och att vi mätt det vi avsett att mäta. Vi har dock varit medvetna om att vår upplevelse av situationen kan ha varit felaktig. Och att vi trots oss förstå enheternas motiv men att risken alltid finns att vi inte förstått fullt ut. Detta tycker vi dock att vi minimiserat genom vår strävan att inta ett aktörsperspektiv och genom att medvetandegöra svårigheter och risker med vårt tillvägagångssätt.

En annan fråga som väckts angående giltighet är huruvida man bäst får fram information som är giltig. Är det genom att vara så passiv som möjligt som intervjuare, eller genom att vara aktiv? Holme och Krohn Solvang (1997) skriver att forskaren måste vara klart medveten om hur han eller hon fungerat och sedan ta hänsyn till detta. Vi anser att vi genom öppna frågor och försiktighet i generaliseringar fått fram giltig information. Eftersom vi haft en intervjumall med få, breda frågeområden har vi kunnat anpassa frågorna efter varje individ och i möjligaste mån låta den intervjuade styra ordningsföljden i samtalet och val av delaspekter i intervjun.

Givetvis är vi även medvetna om den inverkan lokalen, i detta fall olika kaféer och pubar i Malmö, kan ha haft på trovärdigheten på data. Andra kanske kan ha lyssnat till vad som sagts i intervjun och risken att stöta på bekanta kan vara en stressfaktor. Även diverse störningsmoment av andra gäster som kommer och går, högljudd musik o.s.v. är faktorer som kan ha spelat in i de data som framkommit under intervjun. Sedan har givetvis de flesta platser för- och nackdelar och vi anser att eftersom de intervjuade valt intervjuplats så känner de sig kanske tryggare i den välkända, valda miljön jämfört med andra miljöer. Fast detta är givetvis inget vi med säkerhet kan veta.

1.10 Etiska överväganden

I anslutning till den första kontakten, samt vid intervjuns start, har vi upplyst den intervjuade att det som sägs i intervjun betraktas som strängt konfidentiellt, d.v.s. ingen utomstående kommer någonsin att få ta del av något på sådant sätt att den enskilde kommer att kunna röjas eller igenkännas. Vi betonade även att han eller hon inte behöver svara på alla frågor och att

han eller hon när som helst kan avbryta intervjun. Vi var dock medvetna att så snart intervjun kommit igång så har en tillfällig grupsituation kommit till stånd. Enligt Trost (1997) innebär detta bland annat att den intervjuade kommer i en situation där det vore oartigt att inte svara på en fråga. Vi är alla vana vid att man ska svara på frågor annars uppför man sig inte korrekt. Intervjuaren har således, skriver Trost, ett klart övertag över den intervjuade i vissa avseenden, t.ex. genom att veta vilka frågor som kommer att ställas.

Vidare har intervjupersonens medverkan skett på frivillig basis. Materialet har bearbetats konfidentiellt och anonymitet har garanterats. I vår redovisning har vi därför uteslutit sådan information som skulle kunna identifiera personen i fråga. Vi har valt att inte fingera uppgifter såsom namn, ålder osv. med motiveringen att det finns en risk, om än liten, att det kan finnas en person på vilket de fingerade uppgifterna stämmer in på. Denne kan då falskt komma att utpekas som den intervjuade.

Vi har försökt att undvika att vara vad Trost (1997) menar ”förförisk”, samt att medvetandegöra ifall vi har varit på detta sätt. Trost menar att ”förförisk” är när man som intervjuare försöker locka den man intervjuar att säga sådant hon eller han egentligen inte menar. Eller att locka ur den intervjuade något han eller hon egentligen inte vill ha sagt. Detta är ett etiskt spørsmål menar Trost, hur mycket har jag som intervjuare rätt att lura ur, locka ur eller ”förföra” den som är vänlig nog att ställa upp på en intervju? Under intervjuerna har vi försökt att hålla oss så förutsättningslösa som möjligt samt att ställa öppna, konkreta frågor.

För att läsaren ska kunna bilda sig en egen uppfattning om hur intervjumaterialet behandlats, samt tolkningarnas trovärdighet, har vi försökt att hålla de redovisade intervjusvaren skilda från våra egna tolkningar i största möjliga mån. Praktiskt har detta gjorts genom att vi i redovisningen varvat citat och referat med våra egna förtydliganden.

Gällande citat så har vi noggrant sett till att dessa inte ska avslöja identiteten hos den intervjuade. Vi har haft många etiska övervägande när det handlar om hur vi ska gå tillväga i användningen av citat. Viktigt har varit att vid redovisningen respektera den intervjuade och dennes integritet. Viktigt har det även varit att den intervjuades anhöriga inte ska kunna identifiera den enskildes uttalande, självfallet ska ingen annan heller göra det. Vi har givetvis räknat med att många personen i den intervjuades omgivning känt till att han eller hon blivit intervjuad, vilket spetsar till problemet en smula.

Trost (1997) skriver att det kan uppfattas integritetskränkande att t.ex. göra direkta citat från talspråket. Han menar att om man vill använda sig av citat från intervjuer så kan man gott snygga till dem en smula, självfallet utan att förvränga dem och självfallet ska man ange att citaten är omgjorda från talspråk till skriftspråk. Att ta bort utfyllnadsord eller många avbrutna meningar är att rekommendera, detta kan verka sårande om man tar med. Vi har valt att redigera citaten genom att ta bort utfyllnadsord och störande formuleringar som verkat störande på den röda tråden. Vi har dock försökt återge dem i talspråk i så stor utsträckning som möjligt. Detta för att vi har velat få fram originaliteten i individernas intervjusvar och minimisera att vi har gjort feltolkningar. Vi har givetvis alltid säkerställt att anonymiteten bevarats.

1.11 Fortsatt framställning

Vi kommer inledningsvis att presentera ett kapitel som behandlar tidigare forskning och teori. Den tidigare forskningen berör främst ungdomskulturforskning och alkoholkultur, då med inriktning på forskningsmaterial om restauranger och pubar. De teorifragment som vi tar upp i detta kapitel behandlar individens samspel i grupper, och vi kommer bland annat att ta upp Erving Goffmans dramaturgiska perspektiv, samt några kända gruppbegrepp utifrån vilka gruppens funktion beskrivs, och George Herbert Meads syn på självet och dess konstruktion. Vi har valt att presentera den tidigare forskning och teori under fem olika kunskapsområden: stil och identitet, stadsliv och identitet, val av plats och identitet, pubbesök och slutligen stamgäster. Efter detta följer en beskrivning av den för uppsatsen utvalda pub för att ge läsaren en känsla för den miljö som våra intervjupersoner vistas i. Därpå följer ett kapitel om det sociala livet på puben. Under detta kapitel ämnar vi presentera vårt empiriska material samt att analysera detta. Kapitlet är uppdelat i sex olika teman: definition på stamgäst, stamgästens pubvanor, syftet bakom pubbesöket, val av X-pub, stamgästernas självbild och stil, och stamgruppens betydelse och förhärskande normer. Härfter följer avslutningen som innefattar en resultatsammanfattning utefter våra frågeställningar, samt en slutdiskussion.

2. Tidigare forskning och teori

2.1 Stil och identitet

Vi har valt att använda oss av begreppen stil och identitet i vår uppsats. Stilar kan ses som en uppsättning av utåtvända identitetsmarkörer enligt Bjurström och Fornäs (2001). Författarna skriver att varje stil ger uttryck åt en identitet men är inte liktydig med den. Trost och Levin (1999) skriver att en persons identitet inte är isolerad utan beroende av andra människor i omgivningen. Vi strävar efter att ta reda på om, och i så fall hur, stamgästerna uttrycker sin gruppstillhörighet och identitet genom bl.a. stilar och symboler. Vi ämnar nu ser till vad som tidigare sagts angående detta ämne.

Jones (1990) har gjort en fältundersökning i England där ungdomar har intervjuats om bl.a. klädstilar, musik och användningen av symboler. Jones skriver att kläder, liksom smak, är en indikation av individens kulturella identitet. Vidare skriver han att ungdomar är väldigt skickliga på att använda symboler och att utveckla dem till sin egen stil. De är även mycket skickliga på att "läsa av" och tolka andra personers klädstilar, och att genom det relatera personerna till vilken orientering de har inom musik, politik samt social position.

Jones (1990) har i sin undersökning kommit fram till att ungdomar får en inre insikt genom att utveckla sin yttre image med hjälp av kläder och accessoarer. De använder således sin stil i det symboliska arbetet för att uttrycka och utveckla sin förståelse om sig själva som unika individer, och för att tillkännage vem de är och vem de tror att de är. Jones talar även om kläderna och dess centrala roll i "invitritualer" bland ungdomar. Kläderna används dels för att attrahera det motsatta könet och dels för att skapa vänskapsband, men även för att bli accepterad av jämlika och för att uppfattas som annorlunda och intressant.

Jones (1990) menar, som vi nämnt ovan, att ungdomar använder sin stil för att visa andra vem de är. Även Erving Goffmans (1922-1982) dramaturgiska perspektiv ser till individen och hur han genom sin stil presenterar sig själv, så att individen uppfattas precis så som han utger sig för att vara. Goffman menar att mänskligt socialt beteende är ett skådespel utförda av skådespelare, det sociala beteendets slutgiltiga mål är att övertyga andra om vem och vad man vill vara. På ett djupare plan handlar det också om hur vi bygger upp och befäster våra identiteter inom denna process. (Svedberg, 1992).

Jones (1990) säger, som ovan nämnts, att med hjälp av kläder och accessoarer tillkännager ungdomar vem de är. Goffman behandlar, liksom Jones, individens beroende av kostymering. Goffman säger alltså att den sociala interaktionen ligger i t.ex. hur vi klär oss, hur vi talar etc. På samma sätt som skådespelare är vi beroende av kostymering, make-up och dialekt när vi agerar. Genom alla symboler i klädsel, i gester och i tal förmedlar vi ett intryck av någon och tar även emot intryck av vad eller vem den andre är. (Goffman, 1959).

Bjurström och Fornäs (2001) skriver att identitetsarbetet varar hela livet men är speciellt påtagligt under ungdomsåren. Det är under dessa år vi lägger grundstommen till såväl en individuell som en kollektiv identitet. Stilar fungerar som uppsättningar av utåtvända identitetsmarkörer. Utseende, uppträdande, språk och musik är element som tillsammans bygger upp en stil. Bjurström och Fornäs menar vidare att stilar kan i vid mening ses som språk med betydelser som kan tolkas. Den innebörd och mening som medlemmarna i en ungdomskultur själva tillskriver sin egen stil är avgörande för en sådan tolkning. Stilen är skild från, men är inte oberoende av, identiteten. Bjurström och Fornäs skriver att varje stil ger uttryck åt en identitet, men är inte liktydig med den.

George Herbert Mead (1864-1931) menar att vi är beroende av andra för att uppfatta oss själva och att vår självbild således är socialt konstruerad. Mead skriver att varje människas medvetande om sig själv uppstår genom att hon så att säga övertar och intar andra människors perspektiv, en process som Mead benämner "rollövertagande". Genom utbyte av gester, ord och ansiktsuttryck uppstår det en slags införståddhet människor emellan. De förstår varandra och först härigenom sig själva. Kunskapen om och förståelsen om den andra kommer först, härur växer "självet" fram. (Österberg, 1991). Mead skriver vidare att vi finner oss själva i mötet med andra. En individs beteende kan endast förstås i termer av hela den gruppens beteende i vilket han är medlem. Vårt själv och vårt medvetande blir till i mötet med andra människor, i vad Mead kallar en social spegling. Människan handlar och i andras reaktioner och attityder till denna handling speglar hon sig och får ett själv. (Svedberg, 1992).

Jones (1990) nämner även att musiken är en viktig del av ungdomskulturen samt relevant för individens och det kollektivs symbolarbete. Genom att lyssna på texter om ämnen så som könsroller, krig, arbetslöshet osv. får lyssnaren näring åt sina egna åsikter och förståelsen att han/hon inte är den enda som berörs av ämnet.

Här kan man dra in begreppet "referensgrupp". Svedberg (1992) skriver att val av t.ex. klädsel, fritidsvanor, ritualer och som Jones ovan nämner musik, kan alla tolkas utgöra markörer för en referensgruppstillhörighet. Symbolernas funktion är att det på ett speciellt sätt markerar individens eller gruppens identitet. Svedberg skriver vidare att en människas beteende, men även hennes självbild, kan förklaras av hennes strävan att närma sig eller tillhöra en eller flera referensgrupper. Referensgrupp är alltså en grupp eller kategori av människor verkliga eller tänkta vilka av den givna personen tolkas ha vissa värden/värderingar som hon ska bry sig om eller faktiskt bryr sig om.

Bjurström och Fornäs (2001) skriver att alla ungdomar skapar sin personliga stil som ett medvetet eller omedvetet uttryck för den egna identiteten. Författarna menar att vissa delkulturer är särskilt kreativa i detta avseende, de spelar en nyckelroll i offentlighetens ljus och kan användas som orienteringskartor för andra ungdomar, men också för delar av vuxenvärlden. Brittiska forskare har kallat sådana delkulturer för subkultur då de uppfattas som underavdelningar, "sub", av en bredare samhällelig kultur, såsom ungdomskulturen. Gemensamt för samtliga del- eller subkulturer är att de både uttrycker och bearbetar motsättningar, konflikter och problem i samhället. Bjurström och Fornäs menar dock att de flesta ungdomar inte identifierar sig med eller ansluter sig till någon del- eller subkultur utan de beskrivs som "vanliga" ungdomar. De delar istället den kultur som det stora flertalet ungdomar orienterar sig mot och som kallas "mainstreamkultur".

2.2 Stadsliv och identitet

Vi har sett till forskning om ungdomar och stadsliv för att vi intresserar oss för en miljöets betydelse i stamgästernas liv, nämligen puben. Den valda puben är belägen i en urban miljö, därav vårt intresse för stadslivet.

Lieberg (1994) har forskat kring ungdomar och stadsliv och vill framförallt peka på den betydelse dessa miljöer har i ungdomarnas vardagsliv och i deras sökande efter en egen identitet och livsstil. Att staden erbjuder en lång rad möjligheter som inte går att få i förorten är en aspekt författaren kommit fram till. Lieberg använder sig av två begrepp, "on stage" och "back stage". Han menar vidare att om frirummet i förorten fungerar som reträttplats "back stage" innebär vistelsen i innerstaden snarare konfrontation och uppvisning "on stage". Vistelsen i innerstaden innebär dock inte att man enbart befinner sig "on stage". Här finns

även möjligheter att dra sig undan till mera skyddade och dolda platser av "back stage" karaktär såsom parker, gränder, bakgårdar, favoritcaféer osv. En annan intressant egenskap hos innerstadsmiljön är att den genom sin mångfald av aktiviteter och platser ger särskilda möjligheter till snabba förflyttningar mellan "on stage" och "back stage" regioner.

Begreppen "on stage" och "back stage" påminner om Goffmans (1959) särskiljning mellan den "främre regionen", det ställe där ett framträdande försiggår, och den "bakre regionen", där det försiggår en verksamhet som har anknytning till framträdandet men är oförenlig med det intryck som uppammats genom framträdandet. Även om det finns en tendens att identifiera en region som den främre eller bakre regionen för det framträdande som den regelbundet förbinds med, finns det ändå många regioner som i ett sammanhang fungerar som främre region och i ett annat som bakre region. Goffman skriver att på det hela taget är den bakre regionens beteende sådant att det tillåter mindre handlingar som lätt kan uppfattas som symboliska för förtrolighet och ringaktning för de andra närvarande och för den regionen, medan den främre regionens beteende inte tillåter sådant beteende.

En del platser utvecklas stundtals till vad man skulle kunna kalla "stamställen". Det är öppna, lättillgängliga platser, t ex. delar av ett torg, ett café eller en vänthall som tidvis "tas över" och "ockuperas" av en grupp ungdomar. Det ser således ut så i de flesta städer. Det som sker är vad Lieberg (1994) kallar "privatisering av det offentliga rummet", en term lånad av Lofland. Det är ett sätt för ungdomarna att reducera stadslivets komplexitet till något för dem mera överskådligt och begripligt. Det är också ett sätt att så långt som möjligt skapa förutsättningar för att inte "bli tagen på bar gärning". Författaren menar att staden är helt enkelt för stor för att man som individ ska kunna lära känna mer än en bråkdel av dess invånare. Men genom att maximera umgänget med denna bråkdel och samtidigt minimera sammanträffandena med de övriga, främmande personerna, blir tillvaron i "det offentliga rummet" tryggare och mer förutsägbar. För utomstående kan effekten bli den rakt motsatta, skriver Lieberg. En offentlig lokal, ett torg eller ett café fullt av ungdomar, ökar främlingskapet för den tillfällige besökaren.

Här verkar det som om att termen "privatisering av det offentliga rummet" innebär samma process som det Goffman (1959) menar med att framkalla en bakre region-stil. Goffman menar att individer kan förvandla vilken region som helst till en bakre region genom att bete sig på ett visst sätt. I många sociala inrättningar kan vi, enligt Goffman, se exempel på att de

agerande lägger beslag på en del av den främre regionen. Genom att uppträda där på ett otvunget sätt skär de agerande symboliskt av en viss del från resten av regionen. Goffman tar restauranger i USA som exempel och menar att personalen på dessa ofta brukar hålla till ute i lokalen, kanske i båset närmst köket, och där i en del avseenden uppföra sig som om de befann sig bakom kulisserna.

Här kan man se att ett stamställe, i denna uppsats puben, ockuperas av en viss grupp som, enligt Lieberg (1994) "privatiserar det offentliga rummet", eller det Goffman (1959) menar med att framkalla en bakre region-stil.

2.3 Val av plats och identitet

Lieberg (1994) menar att vi får en slags grupptillhörighet som bestäms utifrån den plats och det sammanhang vi befinner oss i. I dessa miljöer agerar vi och förhåller oss till varandra inte i första hand som främlingar utan snarare i roller och kategorier som "anställda", "publik", "grannar" etc. Det finns något i dessa miljöer som förenar oss som individer. Som sådana har vi oavsett varifrån vi kommer eller hur vi ser ut rätt att uppträda och bli behandlade på ett visst sätt, skriver Lieberg. Detta påverkar vårt beteende och vårt sätt att förhålla oss till varandra.

Mörck (1998) redovisar en intervjuundersökning med kulturförmedlare och elitidrottare i Göteborg. En del av undersökningen behandlar nöjeslivet. Mörck skriver att nöjeslivet erbjuder valmöjligheter och utbud där man kan välja och vraka efter tycke och smak. Vidare skriver han att pubar, nattklubbar och restauranger kan infogas i livsstilen. Mörck menar att nöjeslivet utgör en viktig del av livsstilen för vissa, vare sig man använder sig av detta begrepp eller ej. Det är en viktig aspekt av den person man vill vara. Faktorer som påverkar individens val är publik, stämning, miljö, priser, service och öppettider. Mörck skriver vidare att nöjeslivet är kollektivt då det är vanligast att man går ut i sällskap. Han menar att några krogar och nattklubbar är mer välkomnande mot skilda kategorier av nöjeslystna och utmärks av stor blandning av publiken. Andra ställen fungerar som stamställen för ett mer slutet umgänge. De intervjuade i Mörcks undersökning säger exempelvis att de ej vill gå till ett visst etablissemanng därför att det domineras av en viss sektor av nöjespubliken. Författaren skriver vidare att när man väljer krog innebär det därför mer än att bara ansluta sig till ett visst mönster. Det handlar även om att markera olika grad av öppenhet eller selektivitet. Här tar

Mörck explicit upp stamställen och syftar till att valet bakom detta är strävan efter ett mer slutet umgänge och att val av plats har att göra med vilken kategori av nöjeslystna som dominerar denna sektor.

Abrahamson (1999) diskuterar mer ingående baren yttre miljö och hur denna påverkar målgruppen och dess beteende. Hon utgår från att gästerna medvetet eller omedvetet väljer olika miljöer som ett sätt att söka styra omgivningens intryck av dem. I Abrahamsons studie presenteras tre typfall av restauranger som karaktäriseras som den mondäna baren, den folkliga baren och den etniska baren. Vi ska dock endast gå närmare in på den folkliga baren då vi anser denna mest relevant för denna uppsats valda pub.

Abrahamson (1999) menar att den folkliga baren kännetecknas framförallt av att väggarna är täckta av diverse föremål såsom bilder av rockmusiker, musikinstrument och scenkläder. Den kännetecknas även av att ha en scen där artister ofta uppträder. Hon menar vidare att inredningen uppmuntrar till Mc Andrew och Edgertons begrepp "time-out", vilket innebär att i vår kulturkrets är det socialt accepterat med ett annorlunda beteende till följd av berusning, förutsatt att merparten av de närvarande också låter berusa sig och accepterar att tiden och platsen är lämplig för detta. Hon hävdar vidare att den folkliga baren kan användas för att tillfälligt sätta parantes kring statuskillnader och positioner. Den folkliga baren har vakter som enligt Abrahamson kanske bidrar till att gästernas berusning håller sig inom ramarna. Rollen som berusad ageras ohämmat och glatt. Den dominerande drycken är öl. Hennes studie visar vidare att merparten av gästerna förefaller att vara mellan 25-40 år och den dominerande klädseln är jeans. Det karaktäristiska för den folkliga baren är även att personalen visar gästerna att de är jämställda och att de bortser från eventuella kulturella skillnader. Detta visas genom att de klär sig i liknande stil som gästerna och att de småpratar med dem.

Återigen så kan man koppla in Goffman och det han kallar för "fasaden". Med hjälp av denna fasad uttrycker individen, avsiktligt eller omedvetet, hur hon uppfattar sig själv i situationen. Goffmans fasad består av två delar: "settingen" och "den personliga fasaden". Setting är den sceniska delen, d.v.s. möbler, inredning, dekor och andra bakgrundselement. Den personliga fasaden är tecken som individen "bär med sig", t.ex. klädesdräkt, åldrar, kön, gester, utseende och talmönster. Med hjälp av fasaden uttrycker individen sin status och vilken roll han avser spela, och vilken stil han avser använda sig utav, i den aktuella situationen. Behärskar man, har man kunskap om, och möjlighet att påverka settingen innebär detta trygghet, säkerhet

samt ger en bättre självkänsla, menar Goffman. Personliga fasader kan i varierande grad överensstämma med settingen. För att ta ett exempel så trivs en personlig fasad som uttrycker hög status bäst i en högstatus setting. Den som innehar kontroll över settingen kan även kontrollera den egna fasaden. Överensstämmelsen ger fördelar i form av makt och inflytande. (Nilson, 1985).

2.4 Pubbesök

Canaan (1990) menar att det finns olika orsaker bakom pubbesök. Hon har gjort en intervjuundersökning i England vars syfte är att ge en beskrivning av ungdomars (16 – 24 år) vardagsliv samt det symboliska arbetet. I en del av undersökningen behandlar hon pubkulturen vilken vi ska titta närmare på. Enligt denna undersökning är förtärande av alkohol i en pub en central del av fritiden. Tre fjärdedelar av Canaans intervjupersoner går till puben i genomsnitt fyra gånger per vecka. Exempel på bakomliggande orsaker till ett pubbesök är att ungdomarna känner sig uttråkade samt att de ”flyr” från föräldrahemmet. Hon skriver vidare att det inte är överraskande att ungdomar vänder sig till puben för att ha något att göra då det möjligtvis är den mest centrala institutionen av den vita brittiska vuxenkulturen. Ungdomar går dit bl.a. för att identifiera sig med vuxna, bete sig vuxet och för att få acceptans från andra vuxna. Vidare visar undersökningen att puben är en extremt social miljö som ger individen utrymme för avkoppling, ledighet och nöje, med andra ord det motsatta till arbete och skola.

Gällande när pubbesöken inträffar kan man finna ett mönster i Mörcks (1998) undersökning, nämligen att det föredras att gå ut på vardagar framför helger. En av Mörcks intervjupersoner förklarar att vardagar är trevligare då det inte är så mycket hets, fylla och bråk, det är ett annat slags folk ute.

Sigfridsson (1998) utgår från kollektivet och tittar på hur drycker används i ett socialt umgänge, i denna uppsats gäller det således umgänget i stamgruppen. Drycker är förknippade i stor utsträckning med social samvaro och bygger på att det i samhället finns kulturella normer om drycker till vilken individen måste förhålla sig. I umgängessituationer finns det vissa självklara drycker, som t.ex. på kafferasten dricks det kaffe och på festen dricks det i regel någon slags alkoholhaltig dryck. Sigfridsson skriver vidare att individen måste förhålla sig både till normen och till personerna som utgör gruppen vid varje enskilt tillfälle. Som del

av kollektivet förhåller man sig utifrån normerna till den enskilde individen, på samma sätt som den enskilda förhåller sig olika till kollektivet och normen. Enligt Sigfridsson sker det med andra ord en växelverkan mellan individen och kollektivet. Hilde (1999) skriver att det finns många effekter och syften med alkoholintag. Alkoholpåverkan kan exempelvis hjälpa gästerna att koppla av samt att förstärka känslan av särskiljandet mellan arbete och fritid. Canaan (1990) skriver att andra effekter av alkohol kan tolkas som en strävan att förlora kontrollen, med andra ord en existentiell frihet av självet som leder mot en ovisshet som tycks vara annorlunda för var gång alkohol förtärs.

2.5 Stamgäster

I en klassisk barstudie, utförd i San Fransisco, utgår Cavan (1966) från att människor refererar till olika barer i termer av hur de använder dem. Cavan delar upp barerna i fyra typer men vi ska här endast ta upp två av dem. Den första är den s.k. "convenience bar" som används huvudsakligen av praktiska skäl då den ligger på ett lämpligt ställe och ger individen chans att få något att dricka och således få ett avbrott från vardagens andra aktiviteter. Den kan även användas som en hållplats i väntan på att det ska bli dags för nästa aktivitet, som t.ex. teater. Cavan skriver vidare att denna bar också kan användas för att avsluta dagen efter en aktivitet, som t.ex. arbetsdagen. Det som kännetecknar barbesöken på denna slags bar är att besöken oftast är korta. Besökaren beställer sin dricka, dricker upp och lämnar sedan baren.

Den andra bartypen kallar Cavan (1966) för "home territory bar". Denna bar är av den karaktär att besökarna, stamgästerna, hänvisar till den som "min" bar och som om den inte vore öppen för allmänheten. De kallar den vidare för "hemma" eller "ett andra hem". När ett kollektiv väl har etablerat sig på en viss bar, och barägarna accepterar kollektivet, blir äganderätten en del av stamgästernas rutin. Telefonsamtal och andra meddelanden kan bli lämnade på baren och det förväntas att detta ska föras vidare till gästen. Ibland kan även baren adress användas som mottagadress. Cavan skriver att stamgästerna på "home territory bar" även kan använda baren för sång, dans, spela musik, äta samt sova, trots att baren inte är vare sig en restaurang eller ett övernattningshotell.

Cavan (1966) fann i sin studie olika beteenden som stamgästerna på "home territory bar" använder sig av för att visa utomstående att det är deras bar, utomstående som kommer in då baren framträder med en inbjudande karaktär. Graden av intimitet och kontroll stamgästerna

har över baren kan vara väldigt svår för utomstående att förstå och därför inte veta vilket beteende som är accepterat. Stamgästerna kan sätta i rutin att få utomstående att känna sig vilsna och obekväma genom att osynliggöra dem som kommer in och vägra gå dem till mötes vad än de utomstående försöker göra för att bli respekterade. Ett annat sätt är att stamgästerna placerar sig själva runt bardisken på ett sådant sätt att utomstående som kommer in ska få det svårt att ta sig fram till bardisken, och om de väl kommer fram ska det bli omöjligt för dem att få någon sittplats. För att kunna upprätthålla sin äganderätt av baren blir stamgästerna beroende av exkluderingen av andra som av en eller annan anledning inte har någon rätt att befinna sig på baren. Det vanligaste sättet av tyst avvisning, enligt Cavan, som utomstående kan möta då de stiger in i en "home territory bar" är observerande och frågande blickar som är för långa för att kunna uppfattas som intresse och för spända för att kunna uppfattas som en invit. Cavan skriver vidare att utomstående även kan känna sig besvärade och bli behandlade på ett irriterande vis. Stamgästerna kan dessutom ockupera spel- och musikmaskinerna så att utomstående inte kan få tillgång till dessa.

Motsättningar mellan grupper kan förklaras utifrån ett "vi- och dom tänkande". Österberg (1991) menar att begreppen syftar till att den egna gruppen är alltings centrum utifrån vilket andra grupper bedöms och värderas. Motsättningar mellan grupperna leder till att solidariteten inom den egna gruppen stärks, t.ex. med hjälp av myter och fördomar om den andra. Svedberg (1992) skriver att dom-gruppen är viktig för att definiera vi-gruppen eftersom dom-gruppens medlemmar uppfattas som avvikande. Som kontrast visar den upp en avsaknad av den egna gruppens positiva egenskaper.

De teorifragment och den tidigare forskning vi i detta kapitel behandlat avser vi att försöka koppla ihop med vår empiri samt att analysera denna. Men först vill vi ge läsaren en beskrivning av denna uppsats utvalda pub.

3. Beskrivning av X-pub

Vi har valt att beskriva pubens yttre miljö då vi, liksom Abrahamson (1999) anser att pubens yttre miljö påverkar gästerna och deras beteende. Abrahamson menar att gästerna väljer medvetet eller omedvetet olika miljöer som ett sätt att söka styra omgivningens intryck av dem. Vi har dock inte valt att analysera X-pubs yttre miljö vidare utan vill främst ge läsaren en känsla för miljön för att skapa en ram runt våra intervjupersoner.

Puben vi har observerat, som vi kallar för X-pub, ligger beläget i ett område bestående av andra pubar, små livsmedelsbutiker och restauranger där det bjuds på mat från olika nationaliteter. X-pub är placerad i hörnan av en byggnad vid korsningen av två gator. Trafiken på dessa gator består främst av fotgängare och cyklister.

För att komma in på X-pub får man gå upp för tre trappsteg och in genom en glasdörr. Man möts av en dörrmatta med texten "Välkommen". Det första man ser när man kommer in är en mörkbrun, blank bardisk av trä med barstolar av samma slag. Askfat är placerade längs hela bardisken vilket indikerar att det är tillåtet att röka vid barens område. På bardisken ligger en gästbok där gästerna får skriva diverse hälsningar. Bakom bardisken ser man öltappar med sedvanlig öl. Man ser även pubens urval av öl-, sprit- och cider sorter då de är uppstadade på hyllor på väggen bakom bardisken. Där finner man även olika slags tilltugg så som salta pinnar och jordnötter. Även på krittavlor upphängda på väggen kan man läsa vilka ölsorter, dess pris och vilka maträtter som erbjuds. Cirka priset på ölen är 35 svenska kronor. På höger sida av ingången finns en cigarettautomat.

När man ser sig omkring ser man att väggarna är av en mörkgrön färg med blåa toner. När man fortsätter att iaktta väggarna får man en känsla av att puben är mån om sina gäster då väggarna är fyllda av inramade fotocollage från årens halloweenfester. Även planscher på lokala band som spelat på puben hänger på väggarna. Gula gardiner med vita cirklar ramar in de stora fönstren som vetter ut mot två gator på båda sidor av puben. Det som skyddar pubgästerna en aning från total insyn är de stora växterna placerade i fönsterkarmarna. De fönster som ligger belägna mitt emot bardisken och vid ingången har blivit inredda med fönsterbord. En del av dem med barstolar och en del utan.

Genom att se sig omkring skulle man kunna uppskatta puben att vara ca 80-90 kvm, detta exklusive köket och andra utrymmen avsedda för personal endast. Från bardisken kan man fortsätta åt både vänster och höger. På höger sida finner man sex mörkbruna bord, både fyrkantiga och runda. Vid tre av borden kan man sitta på soffor som är klädda i ett plommonfärgat tyg, vid de resterande borden är vanliga stolar uppställda. Det finns även möjlighet för gästerna att låna pallar vid brist på sittplatser. På borden finner man värmeljushållare och askfat. Innan klockan 22.00 kan man även ta del av menyn som står på borden, bestående av maträtter av olika slag. När köket stänger klockan 22.00 plockas

matmenyn undan av personalen och kvar finns en drinkmeny. På höger sida av puben vid bardiskens kant finns där ett öppet dj-bås klätt i Pripps blå reklam. Båset är litet och musiken spelas av olika gäster, möjligtvis främst stamgäster. Mellan dj-båset och nästa bord är ingången till köket belägen. På väggen bakom dj-båset hänger det en tavla som informerar gästerna om vad som händer i veckan. Texten är skriven med en vit krita. Vissa lördagar omvandlas en del av detta område till scen där lokala band spelar sin musik.

Går man istället mot vänster sida av bardisken finner man fyra bord. En halv vägg avgränsar området. På ena sidan av väggen, närmast bardisken, ligger ett bord beläget. Detta bord är fyrkantigt och på långsidan mot väggen kan man sitta på en soffa, även den klädd i plommonfärgat tyg. På bordets andra sida får man sitta på vanliga stolar. Området på andra sidan av avgränsningen är rökfri och där är de andra tre borden placerade. Långväggen som går ut mot gatan har fönster, kortväggen däremot är klädd med en spegelvägg. Mitt emot fönsterväggen hittar man pubens två toaletter. Toaletterna är inte uppdelade män/kvinnor utan båda toaletterna används av båda könen. Toalettdörrarna är nedklottrade med dikter, hälsningar och uppmaningar, inte sällan politiska.

Puben ger ett välkommande och mysigt intryck, mycket på grund av de mörka behagliga färgerna som genomsyrar pubens inredning, punktbelysningen och de levande ljus som finns utplacerade på borden. På helger infinner sig en dörrvakt för legitimationskontroll. På sommaren finns även en liten uteservering som stänger 23.00. på vardagar och 01.00 på fredagar och lördagar.

4. Det sociala livet på puben

4.1 Definition av stamgäst

4.1.1 Intervjusvar

Det finns många definitioner på begreppet stamgäst, vi har nog alla olika uppfattningar om vilka kriterium som måste vara uppfyllda för att tillhöra denna grupp. Vi har tidigare nämnt att den definition av stamgäst som kommer att användas i denna uppsats kommer vara den definition stamgästerna själva har. Varje kontakt med intervjupersonerna har således inletts

med samma fråga, nämligen ifall de ser sig själva som stamgäster. Samtliga av de intervjuade har svarat jakande och de har uppgett liknande definition av stamgäst, att känna personalen betonas särskilt av samtliga intervjupersoner. Ett par av de intervjuade anser att man är stamgäst om personalen vet vad man önskar ha i baren och att de håller upp drycken innan man ens hunnit beställa. Även att personalen tilltalar dem vid namn betonas vara viktigt. De intervjuade ger varierande svar angående hur frekvent gästen bör besöka puben för att kunna kallas för stamgäst. Majoriteten antyder dock att återkommande besök är en viktig del för att definieras som stammis. Här kan man dock ifrågasätta hur ofta ”återkommande besök” är.

En stammis är någon som går dit regelbundet, behöver inte vara ett bestämt antal gånger var vecka utan det är viktigare att man är frekvent. En annan grej som visar att man är stammis är att man känner personalen. Det handlar om lojalitet också, att man föredrar ett ställe framför andra. Jag går sällan till andra ställen. Min lojalitet ligger hos puben.

Manlig stamgäst

I ovan intervjuцитat betonas vikten av att känna personalen samt att en stamgäst besöker puben regelbundet. En annan intressant aspekt i ovan definition är lojalitetsbanden, att man håller sig till en viss pub. En annan intervjuperson nämner däremot inte vikten av regelbundna besök men liksom de andra intervjupersonerna tar han upp vikten av att känna personalen. Det intressanta med hans definition är att han betonar personalens förhållningssätt:

Det handlar väl om att personalen känner igen en och att personalen behandlar en på ett visst sätt, vad ska jag säga, särbehandlar en liksom/---/ och om man kommer dit någon dag och inte har några pengar så bjuder dom på kaffe, ja och att de fixar sittplatser åt oss på något sätt.

Manlig stamgäst

Andra aspekter som tas upp bland definitionerna är hur man betar sig. Den intervjuperson som nämner detta syftar till att ett tecken på att vara stamgäst är att man ”sköter sig snyggt” och ”ger ett bra intryck”. Han uppger också i samband med sin definition att han upplever det som om han influerat pubens stil när det gäller musiken.

4.1.2 Analys

Cavan (1966) nämner flyktigt i sin studie, som vi presenterat i ett tidigare kapitel, att kollektivet, här intervjupersonerna, etablerar sig på en viss bar, här X-pub, och att barägarna, här personalen, accepterar kollektivet och att detta leder till att äganderätten blir en del av stamgästens rutin. Detta tycker vi att man kan koppla till det intervjuцитat som säger att

personalen särbehandlar den intervjuade. Vi menar således att denna stamgäst har etablerat sig på X-pub, blivit accepterad av personalen och att äganderätten kan i detta avseende tolkas som de förväntningar stamgästen har på personalen. Detta kan kopplas till den stamgästs citat som säger att han förväntar sig att personalen ska särbehandla honom, bjuda på kaffe då han inte har några pengar samt förse honom med sittplats då puben är full av andra gäster. Det går även att se äganderätten och dess förväntningar som därur följer, som en viss slags relation mellan stamgästen och personalen, nämligen ett lojalitetsband. Att personalen kallar stamgästen vid namn, vet vad stamgästen ska ha i baren och ordnar sittplatser trots att puben är full av gäster, kan tolkas som ett tecken på att personalen är lojal gentemot stamgästen. Genom en viss särbehandling visar personalen att stamgästen är speciell. De förväntningar äganderätten skapar kan även uppfattas ur personalens synvinkel. Genom äganderätten kan personalen ha förväntningar gentemot stamgästen, att denne ska uppföra sig och ”sköta sig snyggt”, ett uttryck som även uppges i intervjuaren. Detta är naturligtvis en koppling byggd på vår fria tolkning av intervjupersonens svar och Cavans studie. Vi måste dock erinra oss att Cavans studie kan anses vara föråldrad då den genomfördes 1966 och att mycket kan ha förändrats genom åren. Det faktum att studien är utförd i USA kan utgöra problem då ungdoms- samt alkoholkultur kanske ser annorlunda ut där jämfört med i Sverige. Att Cavans studie är gjord i en storstad, San Fransisco, anser vi vara positivt då även vår undersökning är utförd i en urban miljö.

De intervjuade uppger sig själva vara stamgäster och via sin definition av stamgäst att de besöker puben regelbundet samt känner personalen. Detta kan tolkas vara en process, nämligen det Lieberg (1994) kallar en ”privatisering av det offentliga rummet”, ett sätt att för stamgästerna att reducera stadslivets komplexitet och anonymitet till något för dem mer överskådligt och begripligt. ”Det offentliga rummet” blir därmed tryggare och mer förutsägbart för stamgästen. Vi tolkar att ett stamställe, i denna uppsats puben, ockuperas av en viss grupp som ”privatiserar det offentliga rummet”.

4.1.3 Resultatsammanfattning

De intervjuades definition på stamgäst är likartade, dock med en del nyanser i svaren. De intervjuade uppger alla att det är viktigt att besöka puben regelbundet, och att känna personalen på stället. Även att bete sig på ett visst sätt nämns som ett kriterium för att vara en stamgäst, nämligen att uppträda skötsamt och ”snyggt”. Någon nämner att lojalitet gentemot puben är viktigare än antalet besök. Även att personalen tilltalar dem vid namn betonas vara

viktigt och nämns av alla stamgäster. Att bli stamgäst på ett ställe kan ses som en process, en ockupering och ”privatisering av ett offentligt rum”, för att reducera stadslivets anonymitet och komplexitet. Denna process kan tolkas vara beroende av att stamgästen accepteras av personalen och därigenom får ta del av äganderätten på puben. Denna äganderätt kan ses som en ömsesidig uppsättning förväntningar på beteendet hos både stamgäster och personal.

4.2 Stamgästens pubvanor

4.2.1 Intervjusvar

Vilka mönster finns det då i stamgästens pubvanor? Går stamgästen till puben ensam eller i grupp? Är det något som skiljer i hur besöket ser ut beroende på om det är vardag eller helg? Att besöka puben på tisdagar är ett återkommande element i de intervjuades liv. Alla intervjupersoner talar om den så kallade ”Tisdagsklubben” och dess uppkomst. Vissa av de intervjuade berättar att det hela började med ett ökat skivinköp och att puben blev ett ställe där de tillsammans lyssnade igenom skivorna. ”Tisdagsklubben” har nu blivit en fast punkt i pubens dagordning och har utmynnat i att allt fler gäster som uppskattar denna musik då kommer dit. Två motstridiga attityder framhävs här hos de intervjuade, nämligen de som ställer sig negativa till det ökade gästantalet samt de som upplever det positivt och även smickrande, då i den mening att gästerna vill lyssna på deras musik. En av de manliga stamgästerna betonar det positiva: ”Det tycker jag bara är roligt, ju fler desto roligare/.../ man kan ju inte se X-pub som ens revir, det är ju inte vår pub.” En annan säger:

På sätt och vis är det ganska tråkigt att det har blivit en stor grej med Tisdagsklubben. Det blir ibland mycket folk och det är skönt när det är lite folk. Det är ju egoistiskt, man vill ha stället för sig själv/.../man vill ju bara att det ska vara lugnt och skönt. Känns som hemma för oss och för mig, man vill ju att det ska vara som det brukar, hemmaskönt.

Kvinnlig stamgäst

Denna kvinnliga stamgäst betonar att hon ser puben som en del av sitt hem och vill ej att det ska komma allt för mycket folk. Detta skiljer sig markant från den positiva aspekt som den manliga stamgästen uttrycker.

Vidare skiljer sig stamgästernas pubvanor åt mellan helg och vardagar. Ett genomgående mönster visar att de intervjuade anser det skönare på vardagar då det inte är så mycket folk på puben. En av de manliga stamgästerna säger att det är irriterande för ”oss stammisar” att det kommer mycket folk på helgerna, han menar att det känns som om ”de gör inbrott hos oss nästan”.

De intervjuade säger vidare att de besöker puben både på helger och på vardagar. Hur besöket ser ut skiljer sig inte åt, de uppger att de oavsett när de går till puben lyssnar på musik, dricker öl och pratar med sina vänner. Den enda skillnaden mellan helg- och vardagsbesöken är att det dricks mer och besöket varar längre på helgerna.

Intervjupersonerna berättar att de går till puben i grupp men även ensamma, och då med förklaringen att det oftast redan sitter någon bekant där.

4.2.2 Analys

I den kvinnliga stamgästens citat används uttryck såsom ”ha stället för sig själv”, ”känns som hemma” samt ”hemmaskönt”. Liknande uttryck finner man i Cavans (1966) studie där hon behandlar stamgäster på den s.k. ”home territory bar”. Cavan skriver att stamgästerna hänvisar till baren som ”min bar” och att de kallar den för ”hemma” eller ”ett andra hem”. Att stamgästerna i vår undersökning hänvisar till puben på detta sätt tycker vi är intressant med tanke på denna uppsats syfte. Utifrån den kvinnliga stamgästens citat kan man således tolka puben vara ett andra hem.

Den kvinnliga stamgästens revirartade tänkande gentemot andra gäster står i skarp kontrast till den manliga stamgästens citat som menar att ”ju fler, desto roligare”, och dessa två motstridiga attityder uppkommer även hos de andra intervjuade. Här ser vi en intressant nyans och vi skulle här kunna diskutera vad denna skillnad beror på. Vi anser det dock tillräckligt att det här uppmärksammas och ämnar ej uppehålla oss vidare vid denna nyans. Att det har att göra med en könsskillnad duger kanske ej som förklaring då även manliga stamgäster uttrycker detta revirtänkande. Denna slutledning kan särskilt kopplas till den manliga stamgästs citat som vi ovan nämnt, där det betonas att ett stort antal gäster ger en ”känsla av att de gör inbrott hos oss nästan”.

I intervjuvaren kommer det fram att pubvanorna skiljer sig åt mellan helger och vardagar. Mörcks (1998) undersökning visar liknande resultat. Både i hans och vår undersökning finner man ett mönster som visar att intervjupersonerna föredrar att gå ut, i denna undersökning till puben, på vardagar. Mörck redovisar att detta bl.a. bottnar i att det är helgens hets, fylla och bråk som intervjupersonerna vill undvika. Bland våra intervjupersoner poängteras snarare mängden av gäster. Som ovan redovisats anser stamgästerna att det är skönare på vardagar då det inte är så mycket folk. Detta kan även tolkas som att med mer folk kommer kanske även mer fylla, hets och bråk.

I intervjuvaren framgår det även att den enda skillnaden mellan helg- och vardagsbesök är att på helgerna dricks det mer. Lieberg (1994) menar att beroende på vilken miljö och sammanhang individen befinner sig i påverkar detta individens beteende och sätt att förhålla sig till andra personer i omgivningen. Vi tolkar det som att ett helgbesök inbjuder till ett större dryckesintag, att det sammanhang, här att besöka puben på helgen, påverkar beteendet, d.v.s. att det dricks mer. En annan möjlig tolkning till att det på helger dricks mer är kanske, såsom Hilde (1999) säger, att alkoholen kan hjälpa individen att koppla av samt att förstärka känslan av särskiljning mellan arbete och fritid. Vi menar således att man kanske eftersträvar denna känsla mer på helgen då man är ledig och verkligen vill koppla av från arbetet.

De intervjuade säger att de inte alltid går ut i sällskap utan även ibland ensamma med motiveringen att det oftast redan sitter någon bekant där. Mörck (1998) skriver att nöjeslivet är kollektivt då det är vanligast att man går ut i sällskap. Detta går därmed i strid med vår undersökning som säger att stamgästerna ibland går till puben ensamma. Att gå på puben ensam skulle kunna tolkas utifrån en trygghetssynpunkt. Ur det Lieberg (1994) kallar en ”privatisering av det offentliga rummet” och den trygghet som därur kommer, skapas kanske ett självförtroende hos stamgästerna som leder till att de kan gå till stamstället ensamma. Detta kan även kopplas till synen på puben som ett andra hem som det i intervjuvaren uttrycks. Här gör vi en tolkning att puben upplevs som, precis som man får hoppas att ett hem gör, något för stamgästen välbekant och tryggt.

4.2.3. Resultatsammanfattning

Ett mönster i stamgästernas pubvanor är att gå till puben på tisdagar, en dag då stamgruppen själva spelar musik, och denna rutin är något som samtliga betonar och upplever som viktig. En betoning på att det är trevligare att gå ut på vardagar framför helg är genomgående i

intervjusvaren och detta med hänvisning till det ökade gästantalet på helger. Den enda skillnaden mellan vardags- och helgbesök är att det på helgen dricks mer och att besöket varar längre.

Stamgästen går ibland till puben ensam med motiveringen att det redan sitter någon bekant där. Detta kan ses som att genom en ”privatisering” av puben, ett offentligt rum, uppkommer en trygghet hos stamgästen som gör att hon även kan gå till puben ensam. Detta kan även kopplas till synen på puben som ett andra hem som hos de intervjuade uttrycks, puben är något för stamgästen välbekant och tryggt.

Två motstridiga attityder uppkommer gällande det ökade antalet gäster på puben. Å ena sidan uttrycks en negativ inställning, ett nästan revirartat tänkande, och man vill således ej ha för mycket folk till puben. Å andra sidan finns det även bland de intervjuade de som ger uttryck för en positiv inställning till ett ökat gästantal med hänvisning att det blir roligare desto fler människor som kommer till puben.

4.3 Syfte bakom pubbesöket

4.3.1 Intervjusvar

I vilket syfte går stamgästen till puben och vad hon får ut av besöket? Vad anser hon viktig när hon besöker puben? Är det för att koppla av eller är det för att träffa vänner och bekanta, eller kanske i syftet att dricka sig berusad? Ett genomgående mönster hos intervjupersonerna visar att syftet med pubbesöket är att träffa vänner, dricka öl och att även ibland bli berusad. Samtliga betonar den sociala betydelsen puben har i deras liv och att det främsta syftet med besöket är att umgås med vänner. Vissa intervjupersoner framhäver att de genom puben träffar vissa vänner och bekanta de annars inte umgås med. Alla uppger att puben är en naturlig mötesplats för umgänge inom bekantskapskretsen.

Jag går till puben i ett socialt syfte, absolut, för att träffa kompisar /.../när man sitter och skriver uppsats hela dagarna är det skönt att få ett avbrott, det jag får ut av att gå till puben är för att få ett avbrott från det man håller på med /.../ komma ut lite, få lite sällskap och träffa kompisar. Jag tror att vissa människor dras till en viss pub säkert på grund av att de känner de andra gästerna, känner gemenskap, har kanske samma intressen. Vi i

stamgruppen är alla inflyttade. Jag ser oss som en familj, det gör vi nog alla eftersom vi inte har våra familjer i stan.

Kvinnlig stamgäst

Ovan citat speglar det samtliga intervjupersoner betonar, nämligen att syftet med pubbesöket är att få sällskap och känna gemenskap. En annan intressant aspekt i det nämnda citatet är att genom sitt pubbesök få ett avbrott i vardagen, här uppsatsskrivandet. Citatet speglar även synen på stamgruppen som en familj och att alla i gruppen är inflyttade. Att se stamgruppen som en familj är även något som majoriteten av de intervjuade ideligen återkommer till under intervjuernas gång.

4.3.2 Analys

Canaan (1990) skriver i sin undersökning att puben är en extremt social miljö som ger individen utrymme för avkoppling, ledighet och nöje. Att puben är en social miljö tycker vi framgår tydligt av stamgästernas beskrivning av deras syfte med pubbesöket, då de betonar den sociala betydelsen, nämligen att umgås med vänner och bekanta. Canaan, vars undersökning baserar sig på ungdomar i åldern 16-24 år, menar att andra orsaker bakom pubbesök är en önskan att identifiera sig med vuxna, få acceptans av vuxna samt att de på grund av uttråkan flyr från föräldrahemmet. Våra intervjupersoner skiljer sig här då de är inflyttade och inte har sin släkt och familj i staden. En naturlig konsekvens av detta blir kanske att istället se vänner och bekanta som sin familj. Detta kan kopplas till det den kvinnliga stamgästen betonar, nämligen synen på stamgruppen som en familj.

Hilte (1999) anser att alkohol kan hjälpa gästerna att koppla av, samt förstärka känslan av särskiljandet mellan arbete och fritid. Detta vill vi koppla till våra intervju svar då stamgästerna säger att syftet med pubbesöket är bl.a. att dricka öl och att öldricken betonas i samtliga intervjuer. Vi menar att detta öldricken kan tolkas som ett sätt för stamgästerna att koppla av och förstärka känslan av att de är lediga. I den kvinnliga stamgästens citat uppges det även att pubbesöket ses som just ett avbrott i vardagen, dock utan att nämna alkohol explicit i just detta sammanhang. Vi måste även komma ihåg att det finns många olika syften bakom alkoholintag, såsom även Hilte (1999) betonar, och vi är medvetna om att vår tolkning bara är en i en mängd möjliga tolkningar.

4.3.3 Resultatsammanfattning

De intervjuade uppger att syftet med pubbesöket är att träffa vänner, dricka öl och även ibland att bli berusad. Att träffa vänner och att umgås, det sociala syftet, betonas särskilt av samtliga. Genom att besöka puben kan stamgästen få ett avbrott i vardagen, detta uttrycks explicit i intervjusvaren. Detta kan även kopplas till stamgästernas öldrickande och deras betoning på detta. Pubbesöket, och alkoholen som där intas, kan sammantaget ses som ett sätt för stamgästen att koppla av och förstärka känslan av särskiljandet mellan arbete och fritid. Vad som även kommer upp när anledningar bakom pubbesöket diskuteras är synen på stamgruppen som familj kopplat till att alla är inflyttade i staden.

4.4 Varför just X-pub?

4.4.1 Intervjusvar

Nu har vi redovisat hur stamgästernas pubvanor ser ut samt vad stamgästerna anser vara syftet med pubbesöket. När stamgästerna diskuterar syftet med sitt pubbesök framkommer det även faktorer gällande varför stamgästerna väljer just X-pub, och vi har därför valt att redovisa detta under egen rubrik. Orsakerna till val av pub kan vara många och vi ämnar ta reda på vad det speciella är med X-pub som gör att stamgästen väljer att vara just där. Ett återkommande tema som nämns angående varför stamgästerna valt X-pub, är betoning på billig öl, trevlig personal och bra musik. Stamgästernas bestämmanderätt över musiken betonas av samtliga intervjuade och ses som positivt. Dock är det som betonas starkast den avslappnade stämningen och den trevliga personalen, att av dem bli kallad vid förnamn samt personalens givande av förmåner i form av gratis tilltugg och reservering av bord. Att kunna komma dit som man vill utan att klä upp sig poängteras av samtliga. Några intervjupersoner tar upp betydelsen av att passa in och att känna samhörighet.

Jag ser X-pub (vår red.) som en förlängning till vardagsrummet. Jag menar, man känner igen sig, man kan glida dit när man vill. Man kan traska ner dit precis som man är. Man behöver inte göra sig fin. Ja, man känner sig som hemma. Det beror väl på att man känner personalen och så känner man många som går dit. Sen så tycker jag faktiskt om att vara på X-pub (vår red.) för att man liksom bestämmer en del själv, som till exempel musiken.

Kvinnlig stamgäst

I detta citat ser vi vikten av att kunna gå till puben precis som man är utan att behöva göra sig fin. Denna kvinnliga stamgäst säger att hon ser puben som en ”förlängning till vardagsrummet”.

Vid frågan om puben hjälper stamgästerna att styra omgivningens intryck av dem, uppkommer det att den stämpel som stamgästerna anser att puben har stämmer väl överens med deras kategorisering av sig själva. Den stil som beskrivs vara vanligast bland gästerna är även den stil som de identifierar sig med. En manlig stamgäst påpekar:

Eftersom X-pub (vår red.) uppenbarligen för vissa människor uppfattas som ett hak för punkare och en viss slags människor så kanske man blir dömd som en utav det klientelet. Och det är ju i och för sig inte fel...Det stämmer väl rätt bra överens.

En annan manlig stamgäst förklarar att:

Den generaliserade bilden är kanske att det är politiskt intresserade människor som går till X-pub (vår red.). Det är faktiskt en generalisering som jag föredrar, den är ju rätt positiv.

I samband med frågor om varför stamgästerna går till just X-pub, och om denna hjälper stamgästerna att styra omgivningens intryck av dem, diskuterades även om stamgruppen anser det möjligt att byta pub. En kvinnlig stamgäst påpekar följande angående detta:

Inte utbytbar, i så fall skulle man flytta med alla människor man där hänger med. Det är ju en knutpunkt. Men skulle man flytta med sina vänner skulle vi kunna hitta ett annat ställe som vi kunde forma /.../det gäller ju att hitta ett annat lika bra ställe och det är svårt.

Här kan man se att denna kvinnliga stamgäst upplever det möjligt att finna en annan pub som tillhåll, så länge vännerna följer med. Dessutom framkommer det att några av de intervjuade faktiskt har letat efter en annan pub att ockupera där de i lugn och ro kan spela sin musik och inte störas av ett stort gästantal, såsom på nuvarande pub. Samtliga poängterar dock att det hade varit svårt att hitta en pub som hade nått upp till stamgästernas krav, såsom nuvarande pub gör, då främst gällande personalens trevliga bemötande och bestämmanderätten över musiken.

4.4.2 Analys

Abrahamson (1999) skriver i sin studie om den folkliga baren där hon bl.a. tar upp personalen som i den folkliga baren visar gästerna att de är jämställda med dem, genom att klä sig i liknande stil samt genom verbal kontakt. Om personalen på X-pub klär sig på liknande sätt som gästerna, framgår inte av intervjuvaren. Däremot betonar intervjupersonerna den trevliga personalen, och att de kallar dem vid förnamn samt ger dem olika slags förmåner. Man kan således dra en parallell mellan det sätt stamgästerna talar om personalen på X-pub, och den verbala kontakten Abrahamson skriver om. Utifrån detta kan man således se likheter mellan X-pub och den folkliga baren.

Abrahamson (1999) skriver vidare i sin studie att pubens yttre miljö påverkar målgruppen och dess beteende. Hon menar vidare att gästerna medvetet eller omedvetet väljer olika miljöer som ett sätt att söka styra omgivningens intryck av dem. Vi utgår från att en parallell här kan dras till vår undersökning. Genom att våra intervjupersoner håller till på X-pub, en pub som de själva anser vara ett "hak" för punkare samt politiskt intresserade, strävar de kanske efter att detta även ska bli ett intryck omgivningen har av dem. En fråga man kan ställa sig är om gästerna utgör en del av den yttre miljön. Vi tolkar det dock vara så. Det kanske inte är en helt främmande tanke att utomstående bildar sig en uppfattning av puben utifrån inredning, musik samt vilken typ av klientel som där befinner sig. Samtliga faktorer ingår således i den yttre miljön.

Även Goffman (1959) diskuterar koppling mellan val av plats och identitet. Han talar bl.a. om begreppet "setting" som är miljöns sceniska del bestående av bl.a. möbler, inredning och dekor, i detta fall pubens yttre miljö. Goffman säger vidare att om man behärskar, har kunskap om, och möjlighet att påverka settingen innebär detta trygghet, säkerhet samt bättre självkänsla. Intervjupersonerna betonar, som ovan skrivits, bl.a. bestämmanderätten över musiken och att detta ses som positivt. Detta kan man tolka vara ett sätt för stamgästerna att påverka settingen. Även det citat som uttrycker att stampuben är en "förlängning till vardagsrummet", kan tolkas vara en konsekvens av att stamgästerna behärskar och har kunskap om pubens setting.

Mörck (1998) redovisar i sin studie att det finns olika faktorer till varför man väljer att gå till en viss del av nöjeslivets utbud. Vad det är för kategori av publik, hur stämningen är, miljön, priserna och servicen är exempel på sådana faktorer. Vi kan se att våra intervjupersoner

betonar den avslappnade stämningen, den billiga ölen samt den trevliga och tillmötesgående personalen. Men när det däremot gäller miljön så framhäver de intervjuade att det är viktigare med den sociala bekantskapskretsen än puben. De menar som nämns i intervjusvaren, att det skulle vara möjligt att byta pub så länge bekantskapskretsen följer med. Det framgår vidare av intervjusvaren att det hade varit svårt att hitta en pub som hade nått upp till stamgästernas krav, såsom nuvarande pub gör. Därmed kan man tolka att miljön trots allt är, såsom Mörck (1998) skriver, en faktor som avgör valet av plats.

Vi vill även försöka använda Liebergs (1994) resonemang gällande varför stamgästerna går till just X-pub. Han talar om den plats och det sammanhang gruppen befinner sig i, och att grupptillhörighet bestäms utifrån detta. Här kan man knyta an till stamgästen, utifrån att befinna sig på en viss plats, här puben, får stamgästen en slags grupptillhörighet, nämligen som medlem i stamgruppen. Lieberg (1994) skriver vidare att det finns något i vissa miljöer, i detta fall X-pub, som förenar individerna. Det som här finns på X-pub och som förenar stamgästerna kan vara, enligt vår tolkning, den stil som domineras på puben. Vi hänvisar här till de manliga stamgästerna som talar om X-pub som ett "hak" för punkare samt politiskt intresserade. Vi vill vidare hänvisa till den kvinnliga stamgäst som säger att man på X-pub känner sig som hemma. Vi menar således, för att tydliggöra vårt tankesätt, att stilen samt känslan av att se puben som "hemma" är något speciellt med X-pubs miljö och att detta förenar stamgästerna. Detta förtydligas genom den kvinnliga stamgästen vars citat uttrycker denna "hemmakänsla". Hon poängterar att man inte behöver göra sig fin för att gå till puben och detta kan tolkas vara ett uttryck för den avslappnade inställning hon har till puben.

Det finns dock bristningar i ovan tolkning. Om vi tittar på den kvinnliga stamgästens citat angående om puben är utbytbar, ser vi att hon anser det svårt men dock möjligt att byta pub, såvida stamgruppen följer med. Utifrån detta intervjusvar kan man tolka att det som förenar stamgästerna inte finns i den miljö de befinner sig i, här X-pub, utan snarare i gruppen. En fråga man då kan ställa sig är om det faktiskt vore möjligt för stamgruppen att ockupera en annan pub som inte är ett "hak" för punkare och politiskt intresserade. Men hur fast och statisk är en miljö egentligen, och i vilken grad påverkas miljön av individerna? Om stamgruppen skulle ockupera en annan pub som från början inte är ett "hak" för en viss slags människor, skulle då detta nya ställe tendera att få samma prägel som stamgruppen, det vill säga som punkare och politiskt intresserade? Detta har vi inget svar på, men om det visar sig att det ej är möjligt för stamgruppen att ockupera en annan pub och därpå trivas, så kan man

vidare utgå från Liebergs (1994) resonemang om att det är något i miljön som förenar individerna. Dessutom är det viktigt att poängtera att vi har tolkat, att det Lieberg (1994) syftar till när han använder begreppet miljö, är en plats, i detta fall X-pub. Vi är medvetna om att andra kan tolka att gruppen i sig är miljön Lieberg talar om.

4.4.3 Resultatsammanfattning

Vad har vi då kommit fram till? Varför går stamgästerna till just X-pub? Billig öl, bra musik samt bestämmanderätten över musiken betonas vara det avgörande av val av plats för samtliga intervjupersoner. Det som betonas starkast är dock den avslappnade stämningen och den trevliga personalen som kallar stamgästerna vid förnamn och ger dem förmåner i form av gratis tilltugg samt reservering av bord. Samtliga betonar även att man kan komma dit som man vill, man behöver inte klä upp sig. Faktorer som dessa finner man även i andra forskningar vara avgörande för individens val av plats.

Stamgästerna verkar välja, medvetet eller omedvetet, en viss miljö, här puben, som ett sätt att söka styra omgivningens intryck av dem. Bland intervjuvärdarna finner vi mönstret att den stämpel som stamgästerna anser att puben har, som t.ex. att vara ett "hak" för punkare samt politiskt intresserade människor, stämmer väl överens med deras kategorisering av sig själva. Kopplat till Abrahamsons (1999) studie kan det ses finnas en strävan hos stamgästerna att omgivningens intryck av dem ska bli detsamma som den stämpel puben har.

Vi har även dragit kopplingar till Goffmans (1959) begrepp "setting" och menar att stamgästerna behärskar, har kunskap om, och möjlighet att påverka settingen genom exempelvis bestämmanderätt över musiken på puben. Stamgästerna säger att de ser puben som en "förlängning till vardagsrummet" och detta kan ses, i enlighet med Goffman, vara en konsekvens av att stamgästerna behärskar och har kunskap om pubens setting. Stamgästerna anser det möjligt att byta pub, så länge vännerna följer med. Samtliga poängterar dock att det hade varit svårt att hitta en pub som hade nått upp till stamgästernas krav, såsom nuvarande pub gör. Vidare verkar det vara något i X-pubs miljö, som förenar stamgästerna, det att puben anses vara ett "hak" för punkare och politiskt intresserade, samt att det känns som hemma för flertalet intervjuade.

4.5 Stamgästernas självbild och stil

4.5.1 Intervjusvar

Vi upplever det intressant att se vilken självbild och stil stamgästerna har. Är det möjligt att självbilden kan ligga till grund för individens val av umgänge, umgängesplats samt stil?

Samtliga intervjupersoner tar upp musiksmaken samt vilka politiska värderingar de har, vilka är väldigt likartade. Dessa stämmer även in på andra besökare på puben enligt de intervjuade. Flera av intervjupersonerna menar att det är en viss stil hos gästerna som besöker puben, exempelvis säger en stamgäst att flertalet av besökarna är ”vänstertyper, rock n’ roll folk och punkfolk”. Detta menar intervjupersonerna syns genom yttre attribut och genom den typ av musik som spelas. Vidare gällande stil betonas det hos samtliga att deras egen klädstil är ”avslappnad, praktisk och icke modemedveten”. Speciellt i stamgruppen betonas likhet i klädstil och musiksmak. En manlig respondent säger:

Vi har nog rätt lika klädstilar faktiskt/.../vi alla gillar bandtröjor och det bidrar väl lite till gängkänslan. Vi- och dom-känslan är faktiskt rätt skön ibland. Ja, utseendemässigt är vi nog förbannat lika (skratt).

Intressanta begrepp och uttryck som ”gängkänslan” och ”vi- och dom-känslan” tas upp i den manliga stamgästens svar. Utifrån detta citat ser man att klädstilen bidrar till en slags ”gängkänsla”. I intervjusvaren finner vi vidare att det främst bland stamgästerna används ”bandtröjor” eller ”tröjor med skojiga texter som visar var man står politiskt.” Detta förklaras vara ett ”statement”, ett sätt att visa vad man tycker om och vem man är.

Genom hela sin person visar man var man står politiskt/.../klart att man har likadana kläder ibland, men det är oftast för att man gillar musiken. Det är mycket bandkläder och man köper ju tröjor på konserter för att man tycker att musiken är så jävla bra. Men det är klart att det är ett statement, ett sätt att visa att det här gillar jag. Och sen så köper man kläder man trivs i och tycker är snygga. Klart att det hänger ihop med den man är och allt.

Kvinnlig stamgäst

Här ser vi att denna kvinnliga stamgäst visar genom sina kläder vilken musik hon lyssnar på, samt att det bland de andra i stamgruppen även förekommer liknande kläder.

En återkommande attityd hos intervjupersonerna är ett särskiljande mellan sig själva och de dem kallar ”brats-typer/snobbar/lejonmanar” och menar att dessa inte är välkomna på puben.

Jag vet faktiskt att folk med snobbig stil har blivit otrevligt bemötta. Man vill inte att det ska bli snobbifierat, antar att det blir lite revirartat. Jag tycker faktiskt inte egentligen att detta är ok, för att alla ska bli lika bemötta, men det är faktiskt kul ibland att göra narr av rosa skjortor (skratt).

Kvinnlig stamgäst

Mer som sägs angående detta ämne är att ”folk inte ska komma och tro att de kan ändra och klaga på saker”. Intervjupersonerna säger att de tycker om att skämta och kommentera personer med den ”snobbiga” stilen. Ett exempel är:

Jag minns en gång, vi var typ tio pers som satt i baren och så kom det in ett gäng med knutna tröjor (visar hur den knutna tröjan hänger) och bakåtslickat hår. Alla vi i baren tittade på dem och till slut utbrast en av killarna i baren – ”Nä men va faaan”! Då vände de andra grabbarna och gick (skratt).

Manlig stamgäst

Dessa två ovan citat är tydliga exempel på hur stamgruppen uppfattar vissa andra slags grupper. Det är även intressant att sådana påståenden tas upp vid diskussion om stamgästens självbild.

4.5.2 *Analys*

Goffman (1959) menar att mänskligt socialt beteende är ett skådespel där det slutgiltiga målet är att övertyga andra om vem och vad man vill vara samt att människan är beroende av kostymering, make-up och dialekt när hon agerar. Genom symboler i bl.a. kläder och make-up förmedlas ett intryck av någon samt att intryck tas emot av vad eller vem den andre är. Jones (1990) menar, liknande det Goffman talar om, att ungdomar använder sin stil för att uttrycka och utveckla sin förståelse om sig själva samt att visa andra vem de är. Både Goffmans och Jones teorier kan, enligt oss, kopplas till de intervjuades svar. Den kvinnliga stamgästen uttrycker i sitt citat att kläderna används för att visa vad man tycker om musikmässigt, samt att ens klädstil hänger ihop med den man är, och kan således kopplas till både det Goffman och Jones hävdar.

Ur samtliga intervjusvar framgår det att stamgästerna bl.a. klär sig i bandtröjor och tröjor med politiska texter. De klär sig även avslappnat, praktiskt och icke modemedvetet. Med hjälp av denna klädstil som samtliga stamgäster uppger sig att ha, kan man se att de vill visa andra vem och vad de vill vara, d.v.s. vilken musik de lyssnar på, var de står politiskt samt att de inte är personer som följer modet. Intervjupersonerna svarar själva att de genom sin klädstil uttrycker vem de är samt vad de tycker om. Detta kan knytas till det Goffman (1959) menar, nämligen att man inom denna process bygger upp och befäster sina identiteter. Liknande säger Bjurström och Fornäs (2001) då de talar om att stilar är en uppsättning utåtvända identitetsmarkörer. Varje stil ger uttryck för en identitet. Utseende, uppträdande och musik är element som tillsammans bygger upp en stil menar författarna.

Jones (1990) säger att ungdomar kan "läsa av" och tolka andra personers klädstilar och genom det relatera till vilken orientering de har inom bl.a. musik och politik. Detta kan man koppla till flera av intervjupersonerna som säger att flertalet av de andra besökarna på X-pub har en viss stil. De hävdar vidare att besökarna politiskt sett är "vänstertyper" och att deras musikorientering ligger inom rock n' roll samt punk. Detta anses, av intervjupersonerna, synas genom yttre attribut. För att återigen koppla till Jones (1990) kan man påstå att intervjupersonerna kan "läsa av" samt tolka de andra gästernas orientering inom musik och politik utifrån deras klädstil.

En återkommande attityd bland intervjupersonerna är ett särskiljande mellan sin egen stamgrupp och andra grupper som av de intervjuade karakteriseras som "snobbar/brats/lejonmanar". Vi finner det intressant att detta tas upp då stamgästerna talar om sin självbild. De två sistnämnda citaten visar tydligt att ett revirartat tänkande och/eller beteende förekommer bland stamgästerna.

Cavan (1966) tar i sin studie upp olika sätt stamgästerna använder sig utav för att märka sitt revir gällande baren/puben. Hon förklarar att stamgästerna markerar detta bl.a. genom att blockera bardisken, osynliggöra utomstående genom att vägra gå dem till mötes samt genom tyst avvisning. Vi kan inte dra några direkta paralleller mellan denna undersökning och våra intervjupersoners svar men vi finner dock likheter. Man skulle kunna tolka att det som sägs i det sistnämnda citatet är en form av tyst avvisning. Detta innan en av killarna i sällskapet utbrister vad de alla tänker. Vår intervjuperson säger att de i sällskapet tittar på personerna som kommer in i puben. Man kan tänka sig att de då har observerande och frågande blickar,

vilket Cavan (1966) tar upp i sin studie, som kan uppfattas besvärande av de utomstående. Vi poängterar dock att detta är en tolkning vi gjort av intervju svaret och möjligheten finns att detta inte stämmer. Även citatet dessförinnan, av en kvinnlig stamgäst, upplyser om att personer som inte ansetts passa in bland pubens klientel blivit otrevligt bemötta. Här har vi inte fått någon förklaring på vilket vis detta skett. De beteenden stamgästerna har för att utmärka sitt revir som Cavan (1966) tar upp i sin studie, kanske inte är det beteende som denna undersöknings stamgäster utmärker sitt revir genom, men det skulle kanske likväl kunna vara samma beteende. Det är dock viktigt att komma ihåg att Cavans intervju personer talar om alla utomstående, medan våra intervju personer talar om utomstående med en viss stiltillhörighet, i detta fall ”snobbar”, som inte anses passa in i X-pub och därmed inte är välkomna.

Man kan således utifrån intervju personernas svar se en tendens av ett ”vi- och dom tänkande”. Dessa begrepp syftar till, enligt Österberg (1991), att den egna gruppen är alltings centrum och utifrån denna bedöms och värderas andra grupper. Motsättningar skapas av myter och fördomar om andra. Med hjälp av dessa stärks den egna gruppens, i detta fall X-pubs stamgästers, solidaritet. Utifrån ”vi- och dom” begreppet kan man antaga att intervju personerna skapat en ”vi- och dom känsla” genom fördomar av ”snobbar/brats/lejonmanar”. Vad dessa fördomar skulle vara vet vi dock inte men vi kan koppla det till intervju citatet av den kvinnliga stamgäst som bl.a. talar om rädslan för att stamstället ska bli ”snobbifierat”. Vi menar således att detta kan tolkas som en fördom, d.v.s. en fördom om att puben skulle riskera att få denna stämpel om det där vistades personer med ”snobbig” stil. Här kan det argumenteras att stamgästerna inte bara utvecklar sin identitet och stil i förhållande till andra grupper på puben och puben i sig. Andra ungdomsgrupper, såsom ”snobbar och brats” kan även anses viktiga för att staka ut ”vi- och dom” gränser tydligare och för att utveckla sin identitet och stil. Detta kan kopplas till det faktum att flertalet av de intervjuade tar upp just ”brats” och ”snobbar” när de talar om sin självbild och stil.

Ett genomgående tema i intervjuerna är betoningen på musiken. Stamgästerna menar att man genom musiken som spelas på X-pub kan uttyda att flertalet av besökarna är ”vänsterfolk, rock n’ roll folk och punkfolk”, samt att detta stämmer överens med den egna stamgruppen. Här kan man göra en direkt koppling till Jones (1990) forskning där han säger att musiken är relevant för individens och det kollektivas symbolarbete. Här kan man se att intervju personerna klär sig i bl.a. bandtröjor som visar vilken musik de tycker om, och som

således är en del av symbolarbetet. Detta symbolarbete, menar Jones (1990), bidrar till att uttrycka och utveckla en förståelse om sig själv som en unik individ, samt för att tillkännage vem man är och vem man tror att man är. För att knyta detta till vår undersökning skulle man kunna göra en tolkning att en möjlig orsak till intervjupersonernas användning av bandtröjor är för att stamgästen vill visa vem de är och vem de vill vara. Återigen skulle man kunna koppla detta till det Bjurström och Fornäs (2001) säger angående att stilar ger uttryck för en identitet.

Mead menar att varje människas medvetande om sig själv uppstår genom att hon så att säga övertar och intar andra människors perspektiv, en process som Mead benämner ”rollövertagande”. Genom utbyte av gester, ord och ansiktsuttryck uppstår det en slags införståddhet människor emellan. De förstår varandra och först här igenom sig själva. Kunskapen om och förståelsen av den andre kommer först, härur växer självet fram, menar Mead. (Österberg, 1991). När våra intervjupersoner får frågan om deras självbild svarar de bl.a. vilken kläd- och musikstil de har. Här gör vi tolkningen att lika lite som vi endast interagerar med språket, lika lite är all kommunikation språklig. Hur vi t.ex. klär oss kan också ses som en del i vår kommunikation med omvärlden. Alltså kan man tolka att även genom kläder uppstår det en slags införståddhet människor emellan och härigenom förstår stamgästerna sig själva. Mead menar vidare att människan handlar, och i andras reaktioner och attityder till denna handling speglar hon sig och får ett själv, hennes självbild skapas därur. (Svedberg, 1992). Detta kopplar vi till att stamgästen handlar, här genom att klä sig på ett visst sätt, och i andras reaktioner till denna klädsel speglar hon sig och får ett själv. Detta kan knytas till det den kvinnliga stamgästen säger angående att kläder uttrycker den man är.

Mead skriver att en individs beteende kan endast förstås i termer av hela den grupps beteende i vilket han är medlem. Det är alltså gruppen som ger sammanhanget för individuella handlingar, här att klä sig på ett visst sätt. (Svedberg, 1992). Här kan man dra en koppling till det faktum att stamgästerna även beskriver de andra stamgästernas klädstil när de beskriver sin egen, och att de betonar att de genom kläderna får en slags ”gängkänsla”. Detta kan kopplas till det Mead menar med självet, nämligen att det är socialt konstruerat. Bjurström och Fornäs (2001) menar att man genom sin stil uttrycker sin identitet. Stamgästerna klär sig i bandtröjor och tröjor med politiska budskap, detta kan i sammanhanget ses som ett, i enlighet med stamgästernas språkbruk, vara ett ”statement”. Det kan ses som ett sätt att visa vem man är, således ett sätt varigenom man uttrycker sin identitet.

4.5.3 Resultatsammanfattning

Vilken självbild och stil har då de intervjuade stamgästerna? Det som samtliga stamgäster tar upp vid denna fråga är deras musiksmak samt vilka politiska värderingar de har, vilket de menar är väldigt likartade inom gruppen. Vidare framgår det att deras inriktning inom politiken är åt vänsterhållet och de kategoriserar sig själva som rock n' roll- och punkfolk. De säger även att detta stämmer in på andra besökare på X-pub. Det framgår av de intervjuade stamgästerna att de klär sig avslappnat, praktiskt och icke modemedvetet och detta stämmer in på samtliga av de intervjuade. Genomgående bland stamgästerna är att de klär sig i bandtröjor som visar vilken musik de tycker om samt tröjor som visar var de står politiskt. Att de alla klär sig med liknande tröjor markerar grupptillhörigheten.

Stamgästerna använder sig av sin stil för att visa andra vem de är, och för att uttrycka sin identitet. Stamgästerna kan även tolka de andra gästerna på X-pub genom deras klädstilar och därigenom relatera till vilken musiksmak och politisk orientering de har. Här kan det argumenteras att lika lite som vi endast interagerar med språket, lika lite är all kommunikation språklig. Hur vi t.ex. klär oss kan också ses som en del i vår kommunikation med omvärlden. Även genom kläder uppstår det en slags införståddhet människor emellan och härigenom förstår stamgästerna sig själva.

Återkommande bland stamgästerna är att de särskiljer sig själva från andra grupper och personer som de kallar "brats-typer/snobbar/lejonmanar", och att dessa inte är välkomna på X-pub. Således har vi funnit en tendens av ett "vi- och dom-tänkande". Detta begrepp innebär motsättningar genom myter och fördomar. Det finns en rädsla hos stamgästerna att X-pub ska bli "snobbifierat" om personer med sådan stil befinner sig där. Här kan det argumenteras att stamgästerna inte bara utvecklar sin identitet och stil i förhållande till andra grupper på puben och puben i sig. Andra ungdomsgrupper, såsom "snobbar och brats" kan även anses viktiga för att staka ut "vi- och dom" gränser tydligare och för att utveckla sin identitet och stil. Detta kan kopplas till det faktum att flertalet av de intervjuade tar upp just "brats" och "snobbar" när de talar om sin självbild och stil.

4.6 Stamgruppens betydelse och dess förhärskande normer

4.6.1 Intervjusvar

Att se till en gruppens inre klimat väcker diverse frågor till liv. Vilken roll spelar egentligen stamgruppen i den enskilda stamgästens liv? Vilka normer är förhärskande inom gruppen, och finns det någon handling som är absolut bannlyst? Slagsmål, att bli för berusad, att vara gapig, vara otrevlig, samt vandalisering är exempel på generellt icke-accepterade handlingar hos både gäster och stamgäster, enligt intervjupersonerna. Samtidigt beskriver intervjupersonerna en gruppnorm vara att bete sig ”skrämigt, gapigt och med stunder utav allsång”. Detta förklaras dock med att gruppmedlemmarna är mer toleranta gentemot varandra och att det är skillnad mellan folk och folk, beroende på hur välkänd man är på stället.

Vi sitter ju mest och dricker och pratar, och emellanåt när det spelas bra musik som vi tycker om så sjunger vi med lite, ibland så sjunger vi med ganska mycket (skratt). Det var så komiskt när halva stället sjöng med i ”England belongs to me” (låttitel) (skratt). Annars brukar det oftast vara XX-bandet (vår red.) när alla skriker som värst. När man har suttit med näven i vädret några gånger och sådär. De flesta gäster som brukar vara där tycker nog att det är roligt. Ibland märker man att folk rycks med och börjar sjunga.

Kvinnlig stamgäst

I ovan citat beskriver den kvinnliga stamgästen en gruppnorm och ett beteende utav allsång och högljuddhet. Detta står i skarp kontrast mot vad stamgruppen anser vara accepterade handlingar hos andra gäster.

Stamgruppen föredrar att sitta vid samma bord på puben och är det mycket folk så ”särbehandlar” personalen stamgruppen genom att ”fösa undan andra gäster” för att ge stamgästerna sittplats. Val av specifikt bord förklaras genom att det ger god överblick av ingången så att de ser vilka människor som kommer, även genom att det är nära dj-båset, att det inte är rökfritt där och att musiken är lagom hög i det rummet så att de kan sitta och prata.

Stamgruppen försöker alltid att sitta i samma sällskap och sällskapet består av 15-20 personer. Vissa av intervjupersonerna umgås både utanför och på puben men majoriteten träffas enbart på puben. Stamgruppen är en sluten grupp och interagering med andra stamgäster utanför

gruppen är inte vidare stor. Intervjupersonerna säger genomgående att de enbart hälsar och utbyter några ord i toalettkön med andra stamgäster utanför stamgruppen. En romantisering av utanförskap och att särskilja sig från mängden tas upp. Stamgruppen vill således särskilja sig från andra stamgrupper på puben. De menar sig vara mer frekventa, ha ett mer avslappnat förhållande till personalen och ha lite annorlunda musiksmak jämfört med andra stamgäster utanför gruppen. Öl är den dryck som nästan uteslutande dricks, då oftast en ”stor hof på fat”. Att ha ett ”ölsinne” nämns som viktigt, med andra ord att tycka om öl.

Återigen betonar samtliga intervjupersoner att stamgruppen har en väldigt stor betydelse i deras liv. En kvinnlig stamgäst säger:

Det är min familj här i stan. Vi brukar säga det också när vi sitter på puben, ”va skönt, nu är familjen samlad”. De är jätte viktiga, bästa vänner, man kan ha. Puben är ett av de ställen där vi samlas ofta.

Ännu en gång liknas stamgruppen vid en familj och puben kallas för ett vardagsrum. Alla intervjupersoner framhäver även att deras bekantskapskrets grundar sig främst i musiken, och dels i politiken.

Alla accepteras jämlikt. Det är känslan av samhörighet som binder oss samman plus att vi alla har ett starkt intresse för musik och sen så är det ju faktiskt så att vi alla är glada för att gå till puben, det är faktiskt en stor del (skratt), känns dumt när man tänker på det.

Manlig stamgäst

I detta citat ser vi att känslan av samhörighet återigen betonas. Här nämns även den centrala roll som alla stamgäster uttrycker musiken och intresset av musik vara i gruppen. Det beskrivs även av de intervjuade att de träffas på puben på grund av att de är för många i gruppen för att kunna samlas hemma hos någon, och att alla inte bor i samma område längre.

Det är lättare att träffas på puben och att säga att ”vi ses i vardagsrummet” eller ”vi ses på haket”, så vet alla. Eller så ”messar” man och frågar om vi ska ta en öl, man behöver inte säga vart någonstans/.../ vi tycker det är vårt vardagsrum och det är det ju. Vi vill gärna ha vår lilla familj för det är en slags trygghet. Vi har även smeknamn på alla i gruppen vilket bidrar till gängkänslan.

Kvinnlig stamgäst

I ovan citat liknas puben vid ett vardagsrum, något som är återkommande hos samtliga stamgäster. I den kvinnliga stamgästens citat betonas även den trygghet som stamgruppen ger. En annan norm inom gruppen, som uttrycks i citatet, är att kalla varandra för smeknamn i stamgruppen, detta för att skapa en slags ”gängkänsla”.

4.6.2 *Analys*

Öl är den dryck som nästan uteslutande dricks, då oftast en ”stor hof på fat”. Att ha ett ”ölsinne” nämns som viktigt av stamgästerna, med andra ord att tycka om öl. Detta kan kopplas till begreppet ”referensgrupp”. Val av klädsel, fritidsvanor, musik samt ritualer utgör markörer för en referenstillhörighet. (Svedberg, 1992). Vi har tidigare sett att samtliga stamgäster i stamgruppen klär sig på liknande sätt, att en av deras gemensamma fritidsvanor är att besöka X-pub, samt att de markerar att delad musiksmak är viktig för gruppen. Utifrån detta gör vi tolkningen att stamgruppen utgör en referensgrupp i stamgästernas liv. Stamgästerna har förklarat att det är viktigt att ha ett ölsinne och att de alla, nästan uteslutande, dricker en stor hof på fat. Detta tolkar vi således som en ritual i pubbesöket och inom gruppen. Svedberg (1992) skriver vidare att den funktion som de ovan nämnda symbolerna, såsom klädsel och musik, har är att de markerar individens eller gruppens identitet. Även självbild och beteende kan förklaras utifrån vilken referensgrupp man tillhör, skriver Svedberg. För att dra en parallell till vår undersökning skulle man kunna hävda att genom den grupp stamgästen tillhör, här stamgruppen på puben, uttrycks stamgästens identitet och självbild.

Vi vill vidare koppla stamgästernas öldrickande till Sigfridsson (1998) som diskuterar val av dryck och hur drycker används i ett socialt umgänge. Hon skriver bl.a. att det i vissa umgängessituationer finns självklara drycker, i detta fall öl. Vidare skriver hon att individen, här stamgästen, måste förhålla sig till både normen och personerna som utgör gruppen. För att explicit koppla detta till våra intervjupersoners svar kan man säga att det faktum att ha ett ölsinne är viktigt och är en del av gruppnormen. Denna norm bestäms utifrån samtliga medlemmar i stamgruppen.

Genom stamgruppens normer och det beteende som härur följer, och som skiljer sig markant från de handlingar de anser acceptabla hos andra gäster, kan man säga att stamgästerna försöker framkalla en bakre region-stil. Detta kan vi således knyta an till Goffman (1959) som säger att det är möjligt för olika grupper att framkalla en bakre region-stil. Goffman skriver att

på det hela taget är den bakre regionens beteende sådant att det tillåter mindre handlingar som lätt kan uppfattas som symboliska för förtrolighet och ringaktning för de andra närvarande och för den regionen, medan den främre regionens beteende inte tillåter sådant beteende. Individer kan alltså förvandla vilken region som helst till en bakre region genom att bete sig på ett visst sätt. I många sociala inrättningar kan vi, enligt Goffman, se exempel på att de agerande lägger beslag på en del av den främre regionen. Genom att uppträda där på ett otvunget sätt skär de agerande symboliskt av en viss del från resten av regionen. Detta kan kopplas till en norm i stamgruppen, nämligen att bete sig högljutt och ha stunder utav allsång. Detta kan ses som en strävan att framkalla det som Goffman benämner en bakre region-stil, stamgästerna exkluderar andra gäster och handlar på ett sätt de i andra sammanhang kanske inte skulle handla. Stamgruppens handlingar kan vidare tolkas som en slags ringaktning för de andra närvarande samt uppfattas som en symbol för förtrolighet inom gruppen, i enlighet med Goffman. Smeknamn på varandra, som stamgruppen använder sig utav inom gruppen kan ses som en symbol för förtrolighet, och att sitta i slutet sällskap och däri ha stunder utav allsång kan tolkas som en ringaktning för de andra gästerna på puben.

Stamgästens önskan att särskilja sig från andra stamgrupper kan tolkas vara ett uttryck för ett ”vi- och dom- tänkande”. I intervjusvaren uppges det att stamgruppens förhållande till personalen är bättre, samt att de går till puben mer regelbundet och har annorlunda musiksmak jämfört med andra stamgrupper på puben. Här ser vi det Österberg (1991) menar att begreppet syftar till, nämligen att den egna gruppen, här stamgruppen, är alltings centrum utifrån vilket andra grupper bedöms och värderas. Detta liknar det Svedberg (1992) skriver att dom-gruppen är viktig för att definiera vi-gruppen eftersom dom-gruppens medlemmar uppfattas som avvikande, här med annorlunda musiksmak och som mindre regelbundna besökare på puben. Svedberg (1992) skriver vidare att ”dom-gruppen” fungerar som en kontrast och visar upp en avsaknad av den egna gruppens positiva egenskaper. De intervjuade uppger att de har bättre kontakt med personalen och här kan vi se att de ger uttryck för något positivt i stamgruppen som de andra stamgrupperna uppvisar i mindre grad.

Andra normer inom stamgruppen som i intervjusvaren beskrivs är att alltid sitta vid samma bord i lokalen, om detta är möjligt, samt att nästan alltid sitta i ett slutet sällskap och att sällan interagera med individer utanför stamgruppen. Den romantisering av utanförskap som i intervjusvaren tas upp samt en önskan att särskilja sig från mängden kan tolkas utifrån det Mead menar med en social spegling. Genom de normer inom stamgruppen som ger upphov

till vissa handlingar, nämligen att sitta i ett slutet sällskap och inte interagerar med andra i större omfattning, kopplat till att det explicit uttrycks en önskan att särskilja sig från mängden, kan en möjlig tolkning vara att stamgruppen försöker att av andra uppfattas som annorlunda och intressanta. Om stamgruppen uppfattas som intressanta och annorlunda av andra, genom det Mead kallar för en social spegling, kan de, kopplat till Meads självbild, se sig själva inneha dessa kvaliteter. Det kan i sammanhanget tolkas som att personalens beteende, som stamgästerna nämner, i det att personalen föser undan andra gäster för att stamgruppen ska få sittplatser, kan ses som ett sätt för personalen att uttrycka för stamgästen att denna är speciell och annorlunda.

Även det att stamgästerna använder smeknamn inom gruppen och ofta använder andra namn för puben, i citat ovan nämns exempelvis benämningar såsom "haket" och "vardagsrummet", kan ses som en särskiljning från andra utanför gruppen. Detta säger även stamgästerna, i den mening att användningen av smeknamn bidrar till "gängkänslan".

Stamgruppen är väldigt viktig för samtliga av de intervjuade och majoriteten gör en liknelse mellan stamgruppen och en "familj". Känslan av samhörighet, främst genom musiken, och den trygghet som stamgruppen ger betonas, samt att puben används av stamgruppen som en naturlig mötesplats. Denna känsla kan tolkas utifrån Liebergs (1994) term "privatisering av det offentliga rummet". Genom att maximera umgänget till bara en bråkdel, här stamgruppen, och samtidigt minimera sammanträffandena med övriga främlingar, här andra gäster på puben, blir tillvaron i "det offentliga rummet", här alltså puben, tryggare och mer förutsägbart. Detta kan även tolkas vara ett behov hos många människor som bor i en storstad, här stamgästerna. Som Lieberg (1994) menar är staden för stor för att kunna lära känna mer än en bråkdel av dess invånare och att ungdomar reducerar stadslivets komplexitet och anonymitet genom en "privatisering av det offentliga rummet". På så vis, menar Lieberg blir staden något mer begripligt och överskådligt. Stamgruppen har således "privatiserat" X-pub eftersom det kan tolkas vara ett behov hos invånare i en storstad, och detta ger en känsla av trygghet och samhörighet inom gruppen. Dessa känslor som stamgruppen ger upphov till är viktiga i stamgästernas liv.

4.6.3 Resultatsammanfattning

Vilken betydelse har då stamgruppen i stamgästernas liv? Stamgruppen är väldigt viktig för samtliga av de intervjuade och majoriteten gör en liknelse mellan stamgruppen och en ”familj”. Känslan av samhörighet och den trygghet som stamgruppen ger betonas.

Genom att stamgästen maximerar umgänget till bara en bråkdel, här stamgruppen, och samtidigt minimera sammanträffandena med övriga främlingar, andra gäster på puben, blir tillvaron på puben, tryggare och mer förutsägbar.

Stamgruppen utgör en referensgrupp i stamgästens liv. Detta märks genom att samtliga stamgäster i stamgruppen klär sig på liknande sätt, att en av deras gemensamma fritidsvanor är att besöka X-pub, samt att de markerar att delad musiksmak är viktig för gruppen. Genom stamgruppen uttrycks stamgästens identitet och självbild.

Stamgruppen har vidare en önskan att särskilja sig från andra stamgrupper på puben. Ett ”vi- och dom tänkande” synliggörs och det uppges att stamgruppens förhållande till personalen är bättre, samt att de går till puben mer regelbundet och har annorlunda musiksmak jämfört med andra stamgrupper på puben. Stamgästerna använder smeknamn inom gruppen och även andra namn för puben, benämningar såsom ”haket” och ”vardagsrummet” nämns, för att särskilja sig från andra utanför gruppen. Detta menar även stamgästerna, i den mening att användningen av smeknamn bidrar till ”gängkänslan”.

Normer inom gruppen som synliggörs i intervjusvaren är att alltid sitta i samma sällskap, på samma plats i lokalen, att interagera väldigt lite med andra gäster utanför stamgruppen, att ha stunder utav allsång och att oftast dricka ”en stor hof på fat”. Slagsmål, att bli för berusad, att vara gapig, vara otrevlig, samt vandalisering är exempel på generellt icke-accepterade handlingar hos både gäster och stamgäster, enligt intervjupersonerna. Detta står dock i kontrast mot stamgästernas egna beskrivningar av vissa normer inom gruppen, nämligen att bete sig ”skrämt, gapigt och med stunder utav allsång”.

Genom stamgruppens normer och det beteende som härur följer, och som skiljer sig markant från de handlingar de anser acceptabla hos andra gäster, kan man säga att stamgästerna försöker, i enlighet med Goffmans begrepp, framkalla en bakre region-stil. Smeknamn på varandra, som stamgruppen använder sig utav inom gruppen kan ses som en symbol för

förtrolighet, och att sitta i slutet sällskap och däri ha stunder utav allsång kan tolkas som en ringaktning för de andra gästerna på puben.

En romantisering av utanförskap tas i intervju svaren upp. Genom de gruppnormer, nämligen att sitta i ett slutet sällskap och inte interagerar med andra i större omfattning, kopplat till att det explicit uttrycks en önskan att särskilja sig från mängden, blir denna romantisering av utanförskap extra tydlig.

5. Avslutning

5.1 Resultatsammanfattning

Vi anser det nu vara lämpligt att redovisa en fullständig sammanfattning av våra resultat utifrån våra frågeställningar.

5.1.1 Definition av stamgäst

De intervjuades definition på stamgäst är likartade, dock med en del nyanser i svaren. De intervjuade uppger alla att det är viktigt att besöka puben regelbundet, och att känna personalen på stället. Även att bete sig på ett visst sätt nämns som ett kriterium för att vara en stamgäst, nämligen att uppträda skötsamt och ”snyggt”. Någon nämner att lojalitet gentemot puben är viktigare än antalet besök. Även att personalen tilltalar dem vid namn betonas vara viktigt och nämns av alla stamgäster. Att bli stamgäst på ett ställe kan ses som en process, en ockupering och ”privatisering av ett offentligt rum”, för att reducera stadslivets anonymitet och komplexitet. Denna process kan tolkas vara beroende av att stamgästen accepteras av personalen och därigenom får ta del av äganderätten på puben. Denna äganderätt kan ses som en ömsesidig uppsättning förväntningar på beteendet hos både stamgäster och personal.

5.1.2 Hur ser stamgästens pubvanor ut?

Ett mönster i stamgästernas pubvanor är att gå till puben på tisdagar, en dag då stamgruppen själva spelar musik, och denna rutin är något som samtliga betonar och upplever som viktig. En betoning på att det är trevligare att gå ut på vardagar framför helg är genomgående i intervju svaren och detta med hänvisning till det ökade gästantalet på helger. Den enda skillnaden mellan vardags- och helgbesök är att det på helgen dricks mer och att besöket varar längre.

Stamgästen går ibland till puben ensam med motiveringen att det redan sitter någon bekant där. Detta kan ses som att genom en ”privatisering” av puben, ett offentligt rum, uppkommer en trygghet hos stamgästen som gör att hon även kan gå till puben ensam. Detta kan även kopplas till synen på puben som ett andra hem som hos de intervjuade uttrycks, puben är något för stamgästen välbekant och tryggt.

Två motstridiga attityder uppkommer gällande det ökade antalet gäster på puben. Å ena sidan uttrycks en negativ inställning, ett nästan revirartat tänkande, och man vill således ej ha för mycket folk till puben. Å andra sidan finns det även bland de intervjuade de som ger uttryck för en positiv inställning till ett ökat gästantal med hänvisning att det blir roligare desto fler människor som kommer till puben.

5.1.3 I vilka syften går stamgästen till puben?

De intervjuade uppger att syftet med pubbesöket är att träffa vänner, dricka öl och även ibland att bli berusad. Att träffa vänner och att umgås, det sociala syftet, betonas särskilt av samtliga. Genom att besöka puben kan stamgästen få ett avbrott i vardagen, detta nämns explicit i intervjusvaren, och detta kan även kopplas till stamgästens öldrickande och deras betoning på detta. Pubbesöket, och alkoholen som där intas, kan sammantaget ses som ett sätt för stamgästen att koppla av och förstärka känslan av särskiljandet mellan arbete och fritid. Vad som även kommer upp när anledningar bakom pubbesöket diskuteras är synen på stamgruppen som familj kopplat till att alla är inflyttade i staden.

När syftet med pubbesöket diskuteras framkommer det även faktorer gällande varför stamgästerna väljer att gå till just X-pub. Billig öl, bra musik samt bestämmanderätten över musiken betonas vara det avgörande av val av plats av samtliga intervjupersoner. Det som betonas starkast är dock den avslappnade stämningen och den trevliga personalen som kallar stamgästerna vid förnamn och ger dem förmåner i form av gratis tilltugg samt reservering av bord. Samtliga betonar även att man kan komma dit som man vill, man behöver inte klä upp sig. Faktorer som dessa finner man även i andra forskningar vara avgörande för individens val av plats.

Puben hjälper stamgästerna att styra omgivningens intryck av dem. Stamgästerna verkar välja, medvetet eller omedvetet, en viss miljö, här puben, som ett sätt att söka styra omgivningens intryck av dem. Den stämpel som stamgästerna anser att puben har, som t.ex. att vara ett

”hak” för punkare samt politiskt intresserade människor, stämmer väl överens med deras kategorisering av sig själva. Kopplat till Abrahamsons (1999) studie kan det ses som att stamgästerna strävar efter att omgivningens intryck av dem ska bli detsamma som den stämpel puben har.

Kopplingar kan även dras till Goffmans (1959) begrepp ”setting”. Stamgästerna behärskar, har kunskap om, och möjlighet att påverka settingen genom exempelvis bestämmanderätt över musiken på puben. Stamgästerna anser det möjligt att byta pub, så länge vännerna följer med. Samtliga poängterar dock att det hade varit svårt att hitta en pub som når upp till stamgästernas krav, såsom nuvarande pub gör. Vidare verkar det vara något i X-pubs miljö, som förenar stamgästerna, det att puben anses vara ett ”hak” för punkare och politiskt intresserade, samt att det känns som hemma för stamgästerna.

5.1.4 Hur beskriver stamgästen sin självbild och stil?

Vilken självbild och stil har då de intervjuade stamgästerna? Det som samtliga stamgäster tar upp vid denna fråga är deras musiksmak samt vilka politiska värderingar de har, vilket de menar är väldigt likartade inom gruppen. Vidare framgår det att deras inriktning inom politiken är åt vänsterhållet och de kategoriserar sig själva som rock n’ roll- och punkfolk. De säger även att detta stämmer in på andra besökare på X-pub. Det framgår av de intervjuade stamgästerna att de klär sig avslappnat, praktiskt och icke modemedvetet och detta stämmer in på samtliga av de intervjuade. Genomgående bland stamgästerna är att de klär sig i bandtröjor som visar vilken musik de tycker om samt tröjor som visar var de står politiskt. Att de alla klär sig med liknande tröjor markerar gruppstillhörigheten.

Vår undersökning pekar på att stamgästerna använder sig av sin stil för att visa andra vem de är, och för att uttrycka sin identitet. Stamgästerna kan även tolka de andra gästerna på X-pub genom deras klädstilar och därigenom relatera till vilken musiksmak och politisk orientering de har. Hur vi t.ex. klär oss kan också ses som en del i vår kommunikation med omvärlden. Även genom kläder uppstår det en slags införståddhet människor emellan och härigenom förstår stamgästerna sig själva.

Återkommande bland stamgästerna är att de särskiljer sig själva från andra grupper och personer som de kallar ”brats-typer/snobbar/lejonmanar”, och att dessa inte är välkomna på X-pub. Således har vi funnit en tendens av ett ”vi- och dom-tänkande”. Detta begrepp innebär

motsättningar genom myter och fördomar. Det finns en rädsla hos stamgästerna att X-pub ska bli ”snobbifierat” om personer med sådan stil befinner sig där. Här kan det argumenteras att stamgästerna inte bara utvecklar sin identitet och stil i förhållande till andra grupper på puben och puben i sig. Andra ungdomsgrupper, såsom ”snobbar och brats” kan även vara viktiga för att staka ut ”vi- och dom” gränser tydligare och för att utveckla sin identitet och stil. Detta kan kopplas till det faktum att flertalet av de intervjuade tar upp just ”brats” och ”snobbar” när de talar om sin självbild och stil.

5.1.5 Vilken betydelse spelar stamgruppen i stamgästens liv och vilka normer är där förhärskande?

Vilken betydelse har då stamgruppen i stamgästernas liv? Stamgruppen är väldigt viktig för samtliga av de intervjuade och majoriteten gör en liknelse mellan stamgruppen och en ”familj”. Känslan av samhörighet och den trygghet som stamgruppen ger betonas. Genom att stamgästen maximerar umgänget till bara en bråkdel, här stamgruppen, och samtidigt minimera sammanträffandena med övriga främlingar, andra gäster på puben, blir tillvaron på puben, tryggare och mer förutsägbar.

Stamgruppen utgör en referensgrupp i stamgästens liv. Detta märks genom att samtliga stamgäster i stamgruppen klär sig på liknande sätt, att en av deras gemensamma fritidsvanor är att besöka X-pub, samt att de markerar att delad musiksmak är viktig för gruppen. Genom stamgruppen uttrycks stamgästens identitet och självbild.

Stamgruppen har vidare en önskan att särskilja sig från andra stamgrupper på puben. Ett ”vi- och dom tänkande” synliggörs och det uppges att stamgruppens förhållande till personalen är bättre, samt att de går till puben mer regelbundet och har annorlunda musiksmak jämfört med andra stamgrupper på puben. Stamgästerna använder smeknamn inom gruppen och även andra namn för puben, benämningar såsom ”haket” och ”vardagsrummet” nämns, för att särskilja sig från andra utanför gruppen. Detta menar även stamgästerna, i den mening att användningen av smeknamn bidrar till ”gängkänslan”.

Normer inom gruppen som synliggörs i intervju svaren är att alltid sitta i samma sällskap, på samma plats i lokalen, att interagera väldigt lite med andra gäster utanför stamgruppen, att ha stunder utav allsång och att oftast dricka ”en stor hof på fat”. Slagsmål, att bli för berusad, att vara gapig, vara otrevlig, samt vandalisering är exempel på generellt icke-accepterade

handlingar hos både gäster och stamgäster, enligt intervjupersonerna. Detta står dock i kontrast mot stamgästernas egna beskrivningar av vissa normer inom gruppen, nämligen att bete sig ”skrämt, gapigt och med stunder utav allsång”.

Genom stamgruppens normer och det beteende som härur följer, och som skiljer sig markant från de handlingar de anser acceptabla hos andra gäster, kan man säga att stamgästerna försöker, i enlighet med Goffmans begrepp, framkalla en bakre region-stil. Smeknamn på varandra, som stamgruppen använder sig utav inom gruppen kan ses som en symbol för förtrolighet, och att sitta i slutet sällskap och däri ha stunder utav allsång kan tolkas som en ringaktning för de andra gästerna på puben.

En romantisering av utanförskap tas i intervjuvärdens upp. Genom de gruppnormer, nämligen att sitta i ett slutet sällskap och inte interagerar med andra i större omfattning, kopplat till att det explicit uttrycks en önskan att särskilja sig från mängden, blir denna romantisering av utanförskap extra tydlig.

5.1.6 Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan man säga att uppsatsens resultat pekar sammantaget på att puben inte bara spelar en yttlig roll i stamgästens liv, utan att det ligger oändligt mycket mer bakom stamgästens relation till puben och till stamgruppen. Stamgästen går inte bara till puben för att dricka öl och roa sig, utan även för att befästa sin identitet, finna gemenskap och visa vilken grupp tillhörighet hon har. Puben och stamgruppen kan anses vara en förlängning av stamgästens identitet, såsom även stamgästens kläder och accessoarer kan anses vara. Individerna väljer pub efter vilken stil hon anser denna pub ha, och därigenom söka styra omgivningens intryck av henne. Stamgästen använder sig utav sin stil för att uttrycka vilken slags klientel av människor, det vill säga vilken grupp hon önskas identifieras med. Stamgästen bygger även upp och befäster sin identitet genom sin stil. Stamgästens identitet utvecklas och uttrycks delvis genom puben, stamgruppen och stamgästens egna stil.

5.2 Slutdiskussion

Att kalla puben för sitt vardagsrum, och att likna stamgruppen vid en familj tycker vi är intressant. Men puben kan kanske även ses som en arena där stamgästen utvecklar sin identitet och stil. På puben, i vardagsrummet enligt stamgästerna, konstrueras en viss stil.

Här går det att fråga sig om stamgruppens revirartade beteende gentemot andra gäster och deras betoning på vikten av en "hemmakänsla" bottnar i något annat. Kan det tolkas att stamgästerna, omedvetet eller medvetet, vill ha puben för sig själva, för att kunna vidareutveckla sin identitet och stil ifred? Det kan kanske vara svårt för stamgästerna att utveckla sin stil och identitet om det förekommer folk som skiljer sig för mycket åt stilmässigt på puben. Detta för att stamgästerna inte får samma utrymme att uttrycka sin identitet genom symboler såsom musik och val av plats. Platsen, här puben, kanske inte då längre har samma "prägel" och därför ej är användbar som ett uttrycksmedel för stamgästens identitet. Å andra sidan kan det argumenteras att dessa grupper som skiljer sig åt stilmässigt har en lika viktig funktion som grupper som stamgästen identifierar sig med. Stamgästernas avgränsning gentemot dessa stilmässigt annorlunda grupper spelar en viktig roll för att visa sin identitet och stil.

I stamgästernas beskrivning av puben som ett vardagsrum kan man kanske mellan raderna tolka att det även sägs att alla andra är inkräktare. Det vore intressant att även se detta utifrån pubägaren/personalens perspektiv. Självklart har pubägaren ett ekonomiskt motiv, och därmed kan stamgruppen ses som positiv då den regelbundet nyttjar det puben erbjuder varumässigt. Det framgår ur intervjuerna att stamgruppen på ett eller annat sätt "avvisar" personer som inte anses passa in stilmässigt. Om deras avvisande bemötande får andra gäster att lämna puben, äventyrar detta då pubägarens verksamhet? Det finns en relation stamgästerna och pubägaren/personalen emellan, pubägaren/personalen särbehandlar stamgästerna genom att alltid fixa sittplatser och bjuda på tilltugg etc. Det inte främmande att anta att stamgästerna i sin tur måste visa pubägaren respekt. Hur samspelet ser ut och hur förhandlandet av det sociala kontrakt som finns stamgäster och pubägare/personal emellan förhandlas fram vore intressant att vidare undersöka.

En annan intressant aspekt är frågan om vem som sätter pubens prägel, och utövar den största styrningen. Är det personalen eller är det stamgästerna? Vill personalen att alla kunder, oavsett stil, nyttjar deras pub, eller vill de, liksom stamgästerna att pubens klientel ska ha samma stil, i detta fall "punkare, rock n' roll folk och vänsterpartister"? Genom att särbehandla stamgruppen och låta dessa få bestämmanderätt visar kanske personalen vilken slags klientel de önskar ha på puben. Vem kan då sägas utöva den största styrningen, stamgästerna eller personalen? Hade personalen inte tillåtit stamgästerna att bestämma i den

utsträckning de gör hade det kanske inte heller funnits något utrymme för stamgästernas styrning.

Intressanta resultat som uppkommit i vår uppsats är, som nämns i tidigare kapitel, att puben inte bara spelar en yttlig roll i stamgästens liv, utan att det ligger oändligt mycket mer bakom stamgästens relation till puben. Stamgästen går inte bara till puben för att dricka öl och roa sig, utan även för att befästa sin identitet, finna gemenskap och visa vilken grupptillhörighet hon har. Puben kan anses vara en förlängning av stamgästens identitet, såsom även stamgästens kläder och accessoarer kan anses vara. Individen väljer pub efter vilken stil hon anser denna pub ha, och därigenom söka styra omgivningens intryck av henne. Här kan man fråga sig om det verkligen fungerar, det vill säga om puben verkligen kan användas som ett uttrycksmedel. Det är kanske inte främmande att påstå att vi, som individer, drar slutsatser om en person efter var han/hon ofta befinner sig. Utifrån vad våra intervjupersoner beskriver angående hur de uppfattar X-pubs stämpel och överensstämmandet med synen på sig själva, skulle man kunna dra slutsatsen att pubens ena funktion är att vara ett uttrycksmedel. Återigen aktualiseras frågan som vi tidigare nämnt, nämligen vem som egentligen sätter pubens prägel.

6. Källförteckning

Abrahamson, Maria (1999) *Alkoholkontroll i bytningstid- ett kultursociologiskt perspektiv*. Rapport i Socialt arbete nr 88. Stockholms universitet: Institutionen för socialt arbete.

Bjurström, Erling och Johan Fornäs (2001) "Ungdomskultur i Sverige" i artikelkompendium Sociologi, SOL 022.

Brundin Danielsson, Monica (2004) "After work avrundar veckan". *Sydsvenskan*. 13/3, Bilaga C:5.

Canaan, Joyce (1990) "Everyday life and symbolic creativity" i Willis, Paul (red): *Common Culture*. Great Britain: Open University Press.

Cavan, Sherri (1966) *Liquor License*. USA, Chicago: Aldine Publishing Company.

DeSwaan, Abram (2003) *Mänskliga samhällen*. Lund: Arkiv Förlag.

Goffman, Erving (1959) *Jaget och maskerna. En studie i vardagslivets dramatik*. Stockholm: Bokförlaget Prisma.

Holme, Magne Idar och Bernt Krohn Solvang (1997) *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur. Andra upplagan.

Hilte, Mats (1999) "Vilken funktion har ruset? Sociala teorier om missbruk och beroende" i Johansson, Katarina och Peter Wirbing: *Riskbruk och Missbruk. Alkohol Läkemedel Narkotika. Uppmärksamma, motivera och behandla inom primärvård, socialtjänst och psykiatri*. Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur.

Jones, Simon (1990) "Style, fashion and symbolic creativity" i Willis, Paul (red): *Common Culture*. Great Britain, Buckingham: Open University Press.

Lieberg, Mats (1994) "Vi ses på Domus- om varuhuset som ungdomsmiljö" i Löfgren, Anders och Margareta Norell (red): *Att förstå ungdom. Identitet och mening i en föränderlig värld*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag.

Melucci, Alberto (1994) "Möjligheternas tid, tid utan möjligheter. Ungdomars tidsperspektiv i ett komplext samhälle" i Löfgren, Anders och Margareta Norell (red): *Att förstå ungdom. Identitet och mening i en föränderlig värld*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag.

Nilson, Gert (1985) "Vardagslivets scenografi" i Andersson, Sten, Tom Johansen, Gert Nilson och Dag Österberg: *Mellan människor och ting*. Göteborg: Bokförlaget Korpen.

Mörck, Magnus (1998) *Spel på ytan. En bok om livsstilar*. Göteborg: Etnologiska föreningen i Västsverige.

Patel, Runa och Bo Davidsson (1994) *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Repstad, Pål (1999) *Närhet och Distans*. Lund: Studentlitteratur.

Sigfridsson, Ingegerd (1998) "Val av dryck, en fråga om kulturella normer och personliga strategier" i Gustavsson, Anders (red): *Alkoholen och kulturen: föredrag om dryckesnormer och nykterhet i Norden vid ett symposium i Fredrikstad, Norge*. Uppsala Universitet: Etnologiska avdelningen.

Starrin, Bengt och Per-Gunnar Svensson (1994) *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur.

Svedberg, Lars (1992) *Grupp-psykologi*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, Jan och Irene Levin (1999) *Att förstå vardagen*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, Jan (1997) *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur. Andra upplagan.

Wallén, Göran (1996) *Vetenskapsteori i forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Österberg, Dag (1991) *Sociologins nyckelbegrepp och deras ursprung*. Göteborg: Bokförlaget Korpen.

Bilaga 1. Intervjuguide

Ålder:

Kön:

Sysselsättning:

- 1) Definition av ”stamgäst”.
- 2) Syfte med pubbesöket.
- 3) Stamgästens pubvanor.
- 4) Stamgästens stil och självbild.
- 5) Stamgruppens betydelse och dess normer.

